

PILietiškumas vietoje tautiškumo?

Akivaizdus paradoksas: atkuriant Lietuvos valstybingumą (1990-aisiais metais) dalyvavo vos ne visa tauta, tikėdamasi ne tik ekonominių bei politinių laisvių, bet ir savo autentiškesnės saviteigos - t. y. tautiškumo puoselėjimo. Bet tikrovė pasirodė piktesnė. Ekonominės bei politinės laisvės nedavė laukiamų vaisių, o valstybės bei tautos gyvenime vis gilesnes šaknis ėmė suleisti "virštautinės", netgi kosmopolitinės (tautiškumo nepripažįstančios ir atvirai jį ignoruojančios) struktūros. Matome akivaizdų, šiandien vis spartėjantį tautinės sąmonės bei savimonės nykimą, ypač palietusį jaunąją kartą.

Paradoksalu todėl, kad jau ne svetimieji, bet jau patys lietuviai didele dalimi kalti dėl panašių tendencijų. Sovietizmo iš pamatų pratuštintą erdvę be kovos, be pasipriešinimo užima postmodernizmas ir civilizacinis atvirumas, tariamai "nesutariančias" su tautiškumu. Virštautiškumas stiprėjančia banga veržiasi ne tik iš verslininkų ar politikų, bet ir iš mokslo pasauliui priklausančių žmonių mąstysenos. Ir kas liūdniausia - iš jaunosios kartos atstovų. Nereti atvejai (o jie dažnėja!), kai sąvokos "tauta", "tautiškumas" ir "tautinė orientacija" atvirai vertinami kaip atgyvena, kaip į "praeitį" nueinantys arba "į nuostolius" nurašytini dalykai arba net kaip vos ne ekstremistiniai reiškiniai. Dažnėja atvejai, kai tautos ir tautiškumo sąvokų turiniui suteikiamas piktos ironijos ar net grubios pašaipos ženklas.

Išties Lietuvoje tampa "nepopuliariu" net kalbėti apie tautą ir gyvybiškuosius jos

Prof. Romualdas Grigas

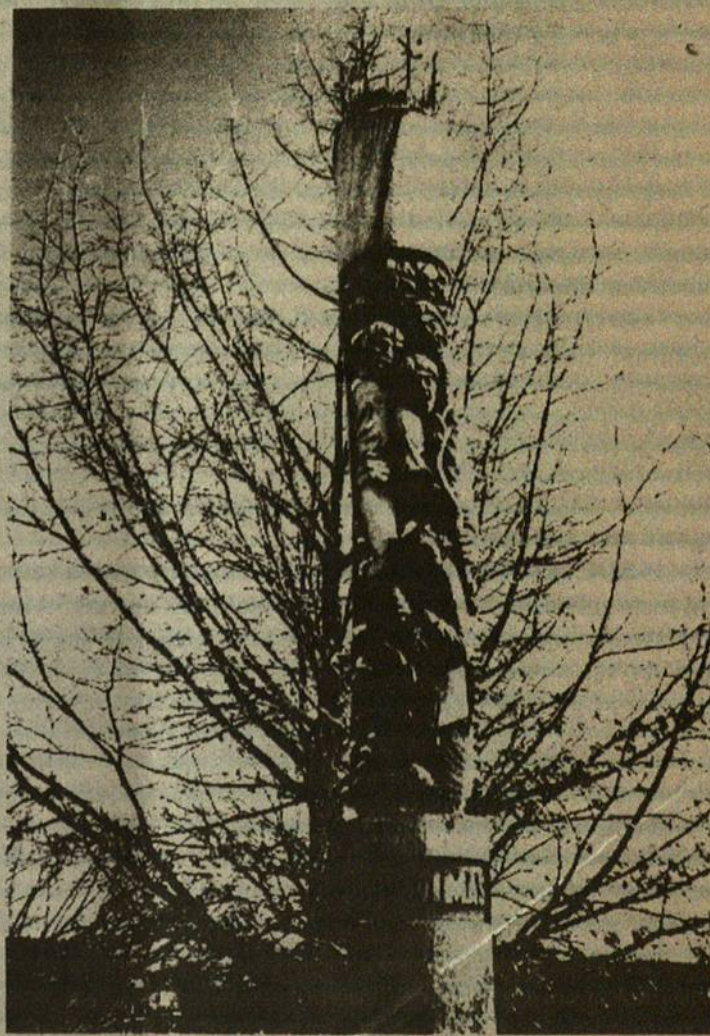
interesus, apie tautiškumą ir tautines orientacijas. Nebent taip būtų kalbama labiau nuo viešumos užsidariusiame ir siaurėjančiame bendraminčių būrelyje... Vos ne panašiai, kaip sovietiniais metais.

Apmaudžiausia, kad tokia kosmopolitinė (ši reiškinį vadinkime tikruoju jo vardu), jau savo namuose formuojama nuostata pakankamai ryški universitetuose - pagrindiniuose jaunimo ugdymo židiniuose ir kvalifikuočiausių specialistų rengimo kalvėse. Tai pasireiškia ir dėstomų dalykų parinkime bei jų turinyje, ir gausėjančių stažuotčių užsienyje metu, ir organizuojamų tarptautinių konferencijų tematikoje (netgi siekime ten vartoti tik anglų kalbą ir apseiti be vertėjų), ir vadovėlių leidyboje bei kitur. Štai tokiuose, lyg ir kvalifikuotai parengtuose ir išpūdingai išleistuose aukštųjų mokyklų vadovėliuose, kaip: "Viešasis administravimas" (1999 m., Kauno technologijos universitetas - KTU, atsakingasis redaktorius - doc. Alvydas Raipa) bei "Šiuolaikinė valstybė" (1999 m., KTU, sudarytojas - doc. Juozas Matakas), veltui ieškotume bendrame pateikiamų studijoms koncepcijų sąvade ne tik bent kiek išplėtotos tautos sąvokos. Pasirodo, kad apskritai tokios sąvokos tuose vadovėliuose nėra! Žinoma, nerasiame šiose knygose ir tokio, rodos, elementaraus dalyko, kaip tautos - valstybės suverenio (ir viešojo administravimo subjekto) pozicijos paaiškinimo. Medžiaga studijoms pristatoma taip, tarsi vietoj tautos, kaip visiškai nuo jos nepriklausomi ir savarankiški

reiškiniai egzistuoję vien valstybė, vadyba ir administravimas. Tarsi neegzistuoję ir pamatinis teiginys - principas, įrašytas į dabartinę Lietuvos Konstituciją (3 str.): "Niekas negali varžyti ar riboti Tautos suvereniteto, savintis visai Tautai priklausančių teisių". Aiškiai regime, jog valstybės ir jos kosmopolitinto, subiuokratizuo to supratimo aiškintojai pamiršta, jog ne valstybė yra tautos suverenai, bet atvirkščiai - tauta yra savo valstybės suverenai. Valstybės, kuri privalo užtikrinti jos prigimtines teises, tarp kurių pirmiausia pačią svarbiausią teisę - tautos teisę į fizinį išlikimą ir kultūros bei civilizacijos prasme visavertį vystymąsi, teisę į etnokultūrinį tęstinumą, tapatumo ir unikalumo išsaugojimą.

Vienpusiškas valstybės ir tik jos struktūrų akcentavimas ir jų teorinis aiškinimas, kada visai be dėmesio paliekama tauta kaip valstybės ir valstybingumo įtvirtinimo suverenai, tiek užslėptąja, tiek ir atvira forma palaiko (ir net skatina) valstybinių struktūrų biurokratizmo ir slenkančio valdžios "švelniojo despotizmo" (anot A. Tocquevill) tendenciją. Visuomenės sąvoka, kuria šiauriniai mūsų politikai linkę remtis, jokių būdu nepakeičia tautos sąvokos, nes šios sąvokos yra visiškai skirtingos ir viena kitos neatstojančios.

Nėra reikalo įrodinėti, kad pastarieji Lietuvos valstybės įtvirtinimo metai buvo būtent biurokratiniai bei vadinamųjų "jėgos" struktūrų skatinimo ir įsitvirtinimo metais. O kitoje pusėje matome tikrųjų, lietuvių tautos gyvybingumą, jos pilnavertį vystymą-

Tautodailininko skulptūra "Išdavimas" kiemelyje prie Vilniaus kultūros namų. *Dalios Puškorienės nuotr.*

si užtikrinančių šaltinių (švietimo, mokslo, kultūros, sveikatos apsaugos ir pan.) "sekulėjimo" metus. Tokį, išties, liūdną faktą nesunku patikslinti, metus žvilgsnį, kad ir į valstybės biudžetą ir jo išlaidų straipsnius: būtent biurokratinėms, o taip pat "jėgos struktūroms" biudžetinės išlaidos tolygiai, proporcingai auga, o anoms - mažėja...

Kodėl taip atsitiko ir taip yra?

Tokiai pozicijai paaiškinti priežasčių esama gana įvairių. Mokslininkų bei dėstytojų tarpe yra nemažai tokių, kurie mano, jog tauta, tautiškumas, tautinė savimonė bei savivoka "moderniosios" ir

"atvirosios" visuomenės sąlygomis yra savaime gėstantys reiškiniai, kad jie, įsitvirtinant "informacinei visuomenei", tampa lyg ir nesuderinamu dalyku. Betgi tokiai nuomonei prieštarauja objektyvūs faktai. Nei šiuolaikinis žydas ar vokiečių, nei prancūzas, nei lenkas ar rusas nė nemano laisvanoriškai "laidoti" savojo tautiškumo, kaip kad elgiasi jų "kolegos" lietuviai.

Bent kiek susigaudžius aptariamų reiškinų prigimtyje, matyti, kad normalios kultūros šalyse tautiškumas, tautinė savimonė tik keičia savo pavidalą, nes šie bruožai

(Nukelta į 5 p.)

NOBODY HOME

Adomas Jاساس

Toli toli –
tarp gyvenimo ir mirties apkasų –
per pikto negando metus
praėjęs velnio kacetus,
dar vis naivus, dar vis naivus tebesu –
po mirusių tėvų angelo šešėliu
grįžtu ieškoti krikšto drabužėlių
į gimtuosius namus...

Rodos –
vakar atvaišintos krikštynos:
lyg tėvo draugas senas,
su kuriuo kadais pavasariu dalinos,
girtai svyruoja žydintis kaštanai,
šakom mojuodamas į langus, į duris.
Už jų – toks mielas žiburys,
už jų ir palaimintai nuostabus
išminties vaikas – užuomarša žmogus,
kurs sako patykom:
– Nobody home...

Tautininkai pas Lietuvos prezidentą. Iš kairės: prof. Vaidotas Antanaitis, prezidentas Valdas Adamkus, Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas, dr. Gediminas Sakalnikas ir Amerikos lietuvių tautinės sąjungos vicepirmininkas, inž. Eugenijus Bartkus.

Girdėta iš Vilniaus

• **AUGIMAS.** Šių metų pradžioje Lietuvos užsienio prekybos apimtys išaugo. Lyginant su 1999 metų tuo pačiu laikotarpiu, eksportas išaugo 34,1 proc., importas - 17,4 proc. Per tris mėnesius Lietuva eksportavo prekių už 3,754 mlrd. litų, o importavo - už 4,969 mlrd. litų. Užsienio prekybos deficitas pirmąjį ketvirtį buvo 15,2 proc. mažesnis nei 1999-aisiais. Svarbiausios Lietuvos eksporto partnerės šiemet buvo: Latvija (17,4 proc.), Vokietija (14 proc.), Rusija (6 proc.), Danija (5,3 proc.), importo - Rusija (28,6 proc.), Vokietija (13,5 proc.), Didžioji Britanija (6,5 proc.) bei Prancūzija (5,3 proc.). Daugiausia prekių eksportuota ir importuota iš Europos Sąjungos valstybių (atitinkamai 45,2 proc. viso eksporto ir 44 proc. viso importo).

• **BIUDŽETO VYKDYMAS.** Finansų ministerijos duomenimis, šiemet sausio-balandžio mėnesiais į valstybės biudžetą įplaukė 1 milijardas 764 milijonai 731 tūkstantis litų. Tai 149 milijonais 967 tūkstančiais litų mažiau, nei buvo tikėtasi. Gegužės pradžioje atsilikimas nuo numatyto valstybės biudžeto mažėjo. Negalutiniais duomenimis, gegužės 9 d. jis sudarė apie 140 milijonų litų.

• **SOCIALINIS DRAUDIMAS.** Per pirmuosius keturis šių metų mėnesius "Sodros" biudžeto deficitas sudarė 59 mln. litų. Pas premjerą A. Kubilių aptarti, kaip įmanoma sumažinti deficitą, buvo pakviestas šios įstaigos vadovas Vincas Kunca. Jam pareiškta, kad Vyriausybė nebetikina taikstytis su sunkia ir vis negerėjančia "Sodros" finansų padėtimi ir pavesta skubiai parengti papildomas priemones, kurias įgyvendinus "Sodros" finansų padėtis iš esmės pagerėtų. Gegužės 11 d. V. Kunca įteikė socialinės apsaugos ir darbo ministrei Irenai Degutienai prašymą nuo gegužės 14 dienos atleisti jį iš užimamų pareigų V. Kunca "Sodrai" vadovavo nuo 1994 metų sausio 3 d.

• **KAM PAVALDUS PROKURORAS?** Nepavyko dar vienas bandymas pakeisti generalinio prokuroro skyrimo tvarką. Seime nepritarta socialdemokrato Aloyzo Sakalo siūlymui suteikti Prezidentui teisę skirti ir atleisti generalinį prokurorą. Pataisos autorius įsitikinęs, kad dabartinė tvarka, kai generalinį prokurorą skiria ir atleidžia Seimas Teisės ir teisėtvarkos komiteto teikimu, turi labai daug trūkumų. Pasikeitus Seimo politinei valdžiai, paprastai keičiamas ir generalinis prokuroras, todėl nė vienam pareigūnui nepavyko išbūti poste įstatyme numatytos septynerių metų kadencijos. Be to, generalinis prokuroras tampa politiškai priklausoma figūra, o ne nešališku įstatymo saugotoju. Įstatymo projektui nepritarę konservatoriai siūlė neskubėti su pataisomis, nes rengiamas naujas Prokuratūros įstatymo projektas.

• **PREZIDENTŪROS DOVANA.** Vilniaus dailės akademijai Prezidentūra padovanojo du "Macintosh" kompiuterius su programine įranga, pritaikyta darbui dizaino srityje. Prezidentūros sekretorius Vidmantas Staniulis sakė, kad šiuos kompiuterius aukštajai mokyklai atiduoti buvo nuspręsta, kai Prezidentūra praėjusį mėnesį likvidavo savo leidybos grupę. Dovanos vertė siekia 30 tūkst. litų. Tokios modernios programinės įrangos mokykla iki šiol neturėjo.

• **RUSIŠKA DEMOKRATIJA.** Prieš Pergalės dienos skirtą ceremoniją, kurioje dalyvavo Raudonojoje armijoje kovoję Antrojo pasaulinio karo veteranai, septyni Vilniaus Čėčėnijos nepriklausomybės gynimo komiteto nariai prie Antakalnio kapinių surengė piketą prieš Rusijos kariuomenės veiksmus Čėčėnijoje. "Į kapines ėję rusakalbiai veteranai užpuolė piketuotojus ir jiems grasino, sudraskė Čėčėnijos vėliavą ir plakatą, apstumdė piketavusias moteris. Čia buvę policininkai R. Savčiuk ir R. Siniavskij stėjo užpuolikų pusėn, pradėjo politikuoti, užtariant Rusiją, bandė piketuotojus nustumti ir po to pasišalino, užuot apgynę teisėtą piketuotojų nuomonės išreiškimą", - teigiama pranešime. Minėjime taip pat dalyvavo Rusijos ambasadorius Jurij Zubakov, Baltarusijos ambasadorius Vladimir Garkun, Ukrainos laikinasis reikalų patikėtinis Valerij Čebanij, opozicinės LDDP vadovas, Seimo narys Česlovas Juršėnas, Lietuvos socialistų partijos pirmininkas Mindaugas Stakvilevičius.

• **DOROVĖS PRINCIPAI IR SKURDAS.** Seimo narė V. Aleknaite-Abramikiene dalyvavo Granadoje (Ispanijoje) vykusiame kongrese "Europa už gyvybę". Ten buvo pabrėžiama visuomenės dorovinė krizė, dorovinės atsakomybės nebuvimas. "Ne dėl savo kaltės mes praradome Dievo sampratą ir net poreikį ją turėti. Man labai skaudu, bet Lietuvos Konstitucijos preambulėje netgi nėra tokio žodžio. Pavyzdžiui, JAV Konstitucijoje Dievo vardu yra grindžiama visų žmonių lygybė. Kol mūsų pašąmonėje moralės principai nieko nereikš, tol murkdysimės skurde ir korupcijoje", - pažymėjo Seimo narė. (*Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras*)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Gegužės 7 d. priesaiką Kremliaus rūmuose davė naujasis Rusijos prezidentas Vladimir Putin. Jis yra antrasis prezidentas, išrinktas tiesioginių rinkimų būdu iš kelių kandidatų. Trumpoje kalboje V. Putin pažadėjo "gerbti ir saugoti žmogaus teises".

Laikinais eiti vyriausio Rusijos vadovo pareigas V. Putin pradėjo nuo šių metų sausio 1 d., kai iš pareigų nelaukta pasitraukė buvęs prezidentas Boris Jelcin. Per inauguracijos ceremoniją jis stovėjo greta naujojo prezidento. B. Jelcin paragino rusų tautą didžiuliu džiaugiu, kad valdžios pasikeitimas įvyko be jokių sukilimų ar revoliucijų, garbingai ir taikiai. Tai esą įmanoma tik naujoje Rusijoje, kurios žmonės moka laisvai galvoti ir gyventi laisvėje. B. Jelcino kalbos sakiniai kartkartėmis buvo gero kito.

IŠKILMĖS MASKVOJE: V. PUTINO ĮTEISINIMAS

Vienu metu net pasirodė, kad jis kalbą jau užbaigė, nors tik padarė pertrauką, gal būtų galvodamas, ką dar pridurti. Susirinkę garbingi svečiai jau buvo pradėję ploti, nors kalba dar nebuvo baigta.

Prezidentas V. Putin pabrėžė, kad jis laiko savo šventa pareiga suvienyti Rusijos žmones, siekiant aiškių, visiems žinomų tikslų. Jis pabrėžė, kad šios ceremonijos reiškia pirmą demokratinę valdžios perėmimą per Rusijos istorijos 1,100 metų. Jo vadovavimas būsiąs atviras. Jis kiekvienos dienos kiekvieną minutę bandys priminti, kad visi esame viena tauta, viena valstybė, turinti bendrą ateitį. "Savo darbe vadovausiuos tautos ir valstybės interesais, - pasakė V. Putin.

Prezidentas paskelbė, kad vyriausybei vadovaus iki šiol premjero pareigas einąs ekonomistas Michail Kasjanov. Jam - 42 metai. M. Kasjanov jau yra kalbėjęs, jog reikia reformuoti neaiškią ir sunkiai kontroliuojamą Rusijos mokesčių sistemą. Rusijos valdžiai nesiseka surinkti mokesčių, nes jų niekas nenori mokėti ir visokiais būdais sukčiauja.

V. Putino inauguracijoje

dalyvavo buvęs Sovietų Sąjungos vadovas Michail Gorbačiovas. Apžvalgininkai primena, kad jis nebuvo įleistas į 1996 metais vykusias Boriso Jelcino inauguracijos iškilmės. Šį kartą M. Gorbačiovas pakviestas, tuo pabrėžiant Rusijos valdžios tęstinumą ir asmeniškumą M. Gorbačiovo nuopelnus, įvedant Rusijoje demokratiją.

Iškilmėse dalyvavo tik kvietiniai svečiai. Pasaulio valstybių vadovų nebuvo, tačiau jiems atstovavo ambasadoriai. Pabrėžiama, kad naujasis prezidentas pakvietė į iškilmės ir savo buvusį mokytoją - dziudo sporto instruktoriaus. Buvo numatyta naujam prezidentui įteikti aukso Tarnybos Tėvynei pirmojo laipsnio ordiną su aukso grandine, tačiau, matyt, vėliau šio programos punkto atsisakyta. Po 30 artilerijos šūvių ir koncerto prezidentą pašventino patriarchas Aleksij II. Iškilmės filmavo visos didžiosios Rusijos televizijos stotys.

Užsienio korespondentų užkalbinti maskviečiai sakė, kad jie teigiamai vertina naująjį prezidentą. Tokių būta apie 60%.

Keliais sakiniiais

• Komunistinės Kubos vyriausybė kasmet paskelbia reikalavimus JAV vyriausybei. Ji turinti sumokėti milijardus dolerių Kubai, kuriai nuo 1959 metų yra taikomos ekonominės sankcijos. Paskutinis Kubos "teismo" paskelbtas sprendimas sako, kad JAV jau "skolingos" Kubai 121 milijardą dolerių.

• Turkijos parlamentas šalies prezidentu išrinko civilį asmenį - Konstitucinio teismo pirmininką Ahmet Necdet Sezer.

• Toliau vyksta Izraelio vyriausybės derybos su palestiniečiais. Derybose dalyvauja JAV pasiuntinys Dennis Ross ir JAV ambasadorius Izraelyje Martin Indyk.

• Papildomi rinkimai į Irano parlamentą vėl atnešė laimėjimą reformų šalininkams. Vien tik šalies sostinėje Teherane išrinkti 29 reformų šalininkai ir tik 1 jų priešininkas.

• Pilietinio karo eiga Sierra Leone - mažoje Afrikos respublikoje vėl pakrypo sukilėlių naudai. Deimantų kasyklas pasigrobusio sukilėlių vado kareiviai išblaškė

Jungtinių Tautų atsiųstą taikos priežiūros kariuomenę: nušovė 4 Kenijos kareivius, paėmė nelaisvėn 408 Zambijos karius ir pasiėmė jų ginklus bei šarvuotus automobilius. Jungtinės Tautos telkia naujus taikos priežiūros karius iš Azijos valstybių. Juos atgabenti į Afriką pažadėjo Amerikos vyriausybė.

• Meksikoje liepos 2 d. bus renkamas šalies prezidentas. Vienas iš svarbiausių kandidatų C. Cardenas sumanė naują rinkiminę kampanijos būdą. Jis aplankė visus didesnius meksikiečių išeivių skaičių turinčius JAV miestus ir paragino savo tautiečius rašyti giminaičiams ir draugams laiškus, raginančius balsuoti už jį. Kalbėdamas Amerikoje gyvenantiems meksikiečiams, kandidatas į prezidentus nurodė, kad išeiviai kasmet atsiunčia savo giminaičiams daugiau kaip 7 milijardus dolerių. Po naftos ir turizmo tai yra didžiausias įnašas į Meksikos ūkį. Jei kiekvienas meksikietis išeivis paveiktų nors po dešimtį savo giminaičių balsuoti už jo programą, jis lengvai laimėtų

rinkimus. C. Cardenas žada taip pagerinti Meksikos ekonominę padėtį, kad niekam nereikės važiuoti į užsienį dirbti, nes visi galės puikiai gyventi savo tėvynėje.

• Filipinų salyne vėl pradėjo aktyviai veikti musulmonų sukilėliai, reikalaudami teisės steigti savo nepriklausomą valstybę. Lėšas šie islamo išpažinėjai surenka, grobdami įkaitus ir reikalaudami jų išpirkimo. Jolo saloj sukilėliai pagrobė 22 turistus europiečius. Du buvę jų tarpe filipiniečiai buvo rasti nukirstomis galvomis. Kiti laikomi paslėpti nežinia kur. Sukilėlių vadai reikalauja, kad Filipinų valdžia išvežtų juos persekiojančius kareivius ir perduotų sukilėliams iš turistų giminų gautus pinigus.

• Anglijos savivaldybių rinkimuose Londono miesto meru buvo išrinktas kairysis darbo partijos veikėjas Ken Livingstone. Laimėtojas surinko 51% balsų.

• Gegužės 3 d. JAV valstybės sekretorė Madeleine Albright pasakė kalbą Vals-

(Nukelta į 3 p.)

LITUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio, and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirmą klase - \$58 • Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. • Atskiro numerio kaina - 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

Juozas Žygas

Lietuvos įmonių privatizavimo patirtis rodo, kad užsieniečiai ateina ne su dovanų krepšeliu, bet turėdami tikslą gauti gerą pelną ir jį parsivežti į savo kraštą. Ta patirtis taip pat rodo, kad Lietuvos atstovai su užsieniečiais derėtis nemoka. Dažnai jie pasirašo tokias sutartis, kokias užsieniečiai padiktuoja. Po to tie patys užsieniečiai vėliau pradeda reikšti pretenzijas ir į tas įmones ar įrangą, už kurią visai nieko nemokėjo!

Ryškų tokio elgesio pavyzdį rodo Danijos verslininkai. Nors pati Danija, kaip valstybė, Lietuvą nuoširdžiai palaiko ir ją remia, tačiau jos verslo kompanijos, atvykusios į Lietuvą, turi visai kitokius tikslus.

Viena danų kompanija į Lietuvą atėjo, nupirkdama cukraus fabrikus. Bet seniausio fabriko, esančio Marijampolėje, danai nepirko. Manydami, kad jie įsigijo ir cukraus gamybos bei prekybos išimtinę teisę (monopolį) norėjo neleisti Marijampolės fabrikui toliau gaminti cukrų. Valdžia gal ir būtų jai nusileidusi, nes Suvalkijos ūkininkams jau buvo siūloma vežti runkelius į Kėdainius arba Panevėžį. Jei Suvalkijos cukrinių runkelių augintojai nebūtų protestavę ir net užtvėrę kelius, tai danų norai būtų išsipildę. Tačiau žemdirbiams smarkiai pasipriešinus,

AR PRIVATIZACIJA SUKŪRĖ NAUJAS DARBO VIETAS?

fabrikui buvo leista dirbti toliau, bet ... su nustatyta kvota, t. y. su apribojimu, kiek runkelių jam leidžiama pirkti. Kaip ir buvo galima nujauti, dalis cukrinių runkelių liko nesupirkti. Danijos investuotojų tikslas buvo du naujesnius fabrikus modernizuoti, o Marijampolės ir Pavenčių visai uždaryti.

Prasidedant privatizacijai, buvo žadama, kad investavus užsienio kapitalą, pramonė Lietuvoje atgis, padaugės darbo vietų, pagerės gyvenimas. Bet tai buvo tik pažadai! Iš tikrųjų privatizacija buvo taip "užprogramuota", kad ji galėjo sąlygoti tik dar didesnę skurdą. Užsieniečių žadamos investicijos nebuvo numatytos veiklos plėtimui, bet automatizacijai ir dirbančiųjų skaičiaus mažinimui. Geras pavyzdys yra "Telekomo" privatizacija. Tai buvo pelningai veikianti ir mokesčius į valstybės iždą mokanti įmonė. Be to, gerą darbą joje turėjo apie 10,000 asmenų.

Tokio privatizavimo pasekmės - jau aiškiai matomos. Pirmiausia buvo panaikintos lengvatos naudotis telefonu. Kilus smarkiame pasipriešinimui, pensininkams buvo leista po kelias valandas nemokamai naudotis telefonu, bet už tą privilegiją valstybė metų pabaigoje turėjo sumokėti 95 mln. litų "Telekomą" nupirkusiems užsieniečiams. O tai sudaro apie 9 proc. pirkinio kainos. Per keltą metų šiuo būdu jau atsiimta 25 proc., o gal ir dar didesnė už "Telekomą" suma-

kėtos sumos dalis. O svarbiausia, kad vietoje žadėto naujų darbo vietų sukūrimo, turėto darbo neteko daugiau kaip 4000 tarnautojų!

Visas privatizuotas įmones sudėjus į krūvą, Lietuva neteko apytiksliai 5000 darbo vietų. Nė viena nauja darbo vieta gamyboje nesukurta.

Bendrai paėmus, iš privatizavimo gauti pinigai išvis neturėtų būti naudojami vadinamosioms "biudžetinėms reikmėms", nes lietuviškoji praktika rodo, kad tie pinigai skiriami "tranų" (biurokratų armijos) išlaikymui ir net jų premijoms. Pinigai, gauti privatizavus įmones, turėtų būti naudojami tik kovai su skurdu.

Čia paminėsiu japonišką posakį: "Alkanam neduok žuvies į rankas, bet jį išmokyk žuvį pasigauti." Pirmuoju atveju jis bus sotus tik vieną dieną, o antruoju - visą gyvenimą. Iš privatizavimo gautų pinigų naudojimas "biudžetinėms reikmėms" yra valstybės apiplėšimas ir skurdo organizavimas valstybiniu mastu. Tik tie, kurie šia diena rūpinasi, gali taip pinigų švaistyti, visai negalvodami, kad juos gali ištikti ožio likimas: "Priėjo ožys liepto galą!". Iš privatizavimo gauti pinigai galėtų būti naudojami tik šioms tikslams: skolų užsieniui sumažinimui - 50%, o likusieji 50% - naujų darbo vietų steigimui. Tačiau ne valdymo aparate (biurokratų dauginimui), bet gamyboje. Tik tuomet bus galima sakyti, kad "matosi, nors ir tolimas, tunelio galas"!

Redaktorius skiltis

Cukriniai avinėliai

Lietuvoje vis garsesnis priešrinkiminis šurmulytis. Nors rinkimų į Seimą pirmasis ratas įvyks tik spalio 8 d., tačiau įvairiausios "interesų grupuotės" jau dirba išsijuošusios. Jos karštligiškai pudruojasi, pristatinėja savo rinkiminis šūkius, sudarinėja kandidatų sąrašus, ieško sąjungininkų. Jau paskelbta apie 39-osios "partijos" įkūrimą. Trimis kipšo tuzinais (3 x 13) pažymėtą eilės numerį gauna Lietuvos konservatorių sąjunga. Spauda juos vadina vagnorininkais, eiliniai žmonės - "vagnorkomis". Taip buvo vadinami laikinieji pinigai - talonai, įvesti pirmosios Gedimino Vagnoriaus vadovaujamos vyriausybės laikais - 1991-1992 metais. Pa grindinė jų ypatybė - nesveikas dauginimasis, tarsi vėžio ląstelių: jei prieš mėnesį kažką pirkdamas, mokėjai tūkstantį "vagnorkų", tai kitą jau turėsi pakloti tris ar net penkis tūkstančius. Jei sutartą atlyginimą tau išmokėjo keliomis savaitėmis vėliau, patyrei didžiulį nuostolį, nes pinigėliai per tą laiką neteko daugiau kaip pusės vertės. Tada net tie žmonės, kurie niekada nesidomėjo ekonomikos teorija, puikliausiai išsiaiškino, kas yra "infliacija" ir net "hiperinfliacija".

Tėvynės Sąjungai gavus daugumą 1996 metų rinkimuose, vyriausybei vėl ėmė vadovauti G. Vagnorius. Žurnalistas jį praminė Antruoju. Jis autoritetingai, ypač solidžiai aiškino, kad valstybės ūkis taip sparčiai stiprėja, jog Rusijos krizės poveikis bus visai nereikšmingas. Žadėjo per vienerius metus užbaigti su nusikalstamumu. Tačiau jam antrą kartą tapus premjeru, neblogai klestėjo tik "vežiotojai" - verslininkai, vežantys prekes iš kitų valstybių į Lietuvą arba jas pervežantys dar kažkur toliau. Tiesa, gana nereti atvejai, kai prekės, kurios, kaip rodė dokumentai, turėjo keliauti tolyn, kažkaip "nusėdavo" Lietuvoje. Nuo senų

laikų toks reiškinys moksliskai vadinamas kontrabanda.

Tuo tarpu gamyba vis labiau smuko, bedarbystė didėjo, valstybės iždas tuštėjo, o jos skola vis augo. Nuostabu, kad dar iki šiol kai kurie "žinovai" tebepostringauja, kaip, girdi, keistai pasielgė prezidentas V. Adamkus, pareikalavęs premjero atsistatydinimo. Įdomu, kiek, anot jų, dar reikėjo tylėti? Labai įdomu, kad iš pradžių ir Seimo pirmininkas ir visa "dauguma" tvirtino, kad pasitiki premjeru, kad jis gali dirbti ir tegu toliau dirba. Tik po kurio laiko suvokė, kad jau per daug "prisidirbtą". Bet įdomiausia, kad dabar į aukščiausius valdžios postus jau taikosi Vagnorius Trečiasis. Ir kaip čia neprisiminsi apie namuose pasiliekančius vaikučiams žadamą dovanėlę - cukrinius avinėlius... Nors tuo metu, kai rašomos šios eilutės, 39-osios partijos steigiamasis suvažiavimas - dar neįvykęs, bet jau neabejojama, kas taps jos vadovu.

Įkvėpti sėkmės, lydėjusios savivaldybių merų rinkimuose, labiausiai sukruto vadinamieji "darbo demokratai" - "ta pati panelė, tik nauja suknelė". Ir "jaunikis" - puikiai žinomas, suspėjęs net prezidentu pabūti. Dar taip neseniai tvirtinęs, kad į politiką turi ateiti "nauji žmonės". Bet vos porai metų tepraėjus, jau sakosi nebegalįs kentėti ir ateinąs gelbėti. Kas A. Brazausko paklaus, kodėl neišgelbėjo, kai valdžioje buvo visa jo "piramidė": Seimo dauguma, sava vyriausybė, saviškiai prezidentūroje? Didžiausias "pasiėkimas" - atsiradusi valstybės skola, kuri iki šiol neaišku, kaip panaudota. Bet senasis-naujasis "mesijas" jau sugrįžo į politikos aukštumas: šiomis dienomis dalijasi patirtimi su seniai kadenciją užbaigusiu, bet tebeprezidentaujančiu A. Lukašenka, o netrukus žada lėkti į Maskvą. Atsidurs ten anksčiau už V. Adamkų, kurio kelionė - tik planuojama.

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

dolerių per metus.

• Kubos komunistinė valdžia surengė masinę demonstraciją prie Čekijos ambasados Havanoje. Kuba kaltina savo buvusius draugus už Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komiteto iškeltus kaltinimus dėl piliečių teisių pažeidinėjimo. Kuba nutraukė derybas su tomis Europos šalimis, kurios balsavo už JT rezoliuciją, smerkiančią Kubos valdžios vykdomus žmogaus teisių pažeidinėjimus.

• Jugoslavijos civilinės aviacijos viršininkas, artimas prezidento Slobodano Miloševićiaus bičiulis Zika Petrovič buvo nušautas Belgrade.

• Izraelio karo lėktuvai vėl bombardavo Libano kelius ir elektros stotis. Iš lėktuvų numestos bombos išmušė dideles duobes Beiruto - Damasko (Sirijos sostinės)

kelyje ir nutraukė susisiekimą tarp šių miestų. Izraelis tais puolimais atsakė į musulmonų partizanų paleistas raketas į šiaurinį Izraelį. Ten žuvo vienas Izraelio kareivis, o kitas buvo sužeistas.

• Iš pareigų pasitraukė NATO vyriausias kariuomenės vadas Europoje generolas Wesley Clark. Jo pareigas perėmė JAV aviacijos generolas Joseph Ralston.

• JAV Darbo departamentas paskelbė, kad šių metų balandį bedarbiai sudarė vos 3.9 procentus. Tai esąs mažiausias nuošimtis per 30 metų.

• Kinijos ambasadorius Jungtinėse Tautose paneigė kaltinimus, kad Kinija kankina savo kalinius. Jis sakė, kad vyksta "darbinis perauklėjimas", kuris kalinius atitraukia nuo didesnių nusikaltimų.

Supažindiname: Lietuvos žemės ūkio inžinerijos institutas

Lietuvos žemės ūkio inžinerijos institutas turi stiprų mokslininkų būrį ir tyrimams reikalingą bandymų bazę. Mokslinius tyrimus atlieka penki skyriai su įvairios paskirties laboratorijomis. 1999 metų pabaigoje institute dirbo 126 darbuotojai. Iš jų: 5 habil. daktarai, 3 profesorai, 32 mokslo daktarai, 12 mokslo darbuotojų, 36 inžinieriai ir technikai. Mokslinę kvalifikaciją kelia šeši doktorantai. Tyrimai vykdomi pagal suformuotas svarbiausias programas. Tarp jų: atsinaujinančių energijos šaltinių tyrimai; dirvos pokyčiai, veikiant mechaniniams ir gamtiniais veiksniams; žemės ūkio inžinerijos vystymo kryptų pagrindimas ir numatymas.

1999 metais vykdėta 13 fundamentinio pobūdžio tyrimų darbų ir 21 taikomoji tema. Paminėsime kai kurias iš jų:

- paruošta natūralios traukos vėdinimo sistemų skaičiavimo metodika,
- ištirtas rapsų bei kmynų džiovinimo metodas, tyrimais pagrįsti kintamo slėgio džiovykloms taikytini medžiagos kaitinimo būdai,
- ištirtas popjūtinio sėklų apdorojimo, naudojant elektros laukus procesas,
- atliktas atsinaujinančios energijos išteklių žemės ūkiui įvairiuose Lietuvos regionuose įvertinimas.

Mokslo svarba šiandien – neabejotina. Lietuvos žemės ūkis turi tapti moderniu, naudojant naujausias technologijas. Institute sukurta:

- kompleksinė plačios apimties rekomendacija atsinaujinančios energijos šaltiniams;

Dr. Vytautas Kučinskas Instituto direktorius

- automatizuoto oro pašildymo ir tiekimo aktyviaja ventiliacija sistema;
- javų varpų nušukuotuvo įranga kombainams;
- beverstuvinė technologija ir techninės priemonės ražienoms įdirbti;
- naudotų alyvų surinkimo ir valymo technologija.

Parngtas žemės ūkio technikos poreikio projektas poreforminiam Lietuvos žemės ūkiui, paruošti žemės ūkio mašinų kokybės vertinimo reikalavimai.

Praėjusiais metais instituto darbuotojai mokslo žurnaluose ir leidiniuose paskelbė 65 mokslinius straipsnius, iš jų 22 – užsienio leidiniuose. Mokslinėse konferencijose perskaityti 34 pranešimai, iš jų 20 – tarptautiniuose renginiuose. Gauti 3 patentai.

Tobulinant instituto struktūrą, suformuotas Inovacijų ir informacinio aprūpinimo skyrius su Konstravimo ir projektavimo biuru, užsiimantis tyrimų rezultatų diegimu. Per pastaruosius metus paruošta 10 konstrukcinių sprendimų bei 4 projektai, kurie perduoti žemės ūkio technikos gamintojams, ūkininkams ir bendrovėms.

Vykdydamas numatytas užduotis, institutas šiuo metu susiduria su nelengvomis problemomis, iš kurių svarbiausios yra vis mažėjantis finansavimas, bandymų bazės modernizavimo būtinybė, jaunų mokslininkų ugdymas.

Institutas gerai suvokia naujo laikmečio dvasią ir jo griežtus reikalavimus. Formuojant tyrimų tematiką, didelę įtaką turėjo instituto

bendradarbiavimas su tarptautinėmis žemės ūkio inžinerinio mokslo organizacijomis ir panašaus profilio įvairių šalių institucijomis, dalyvavimas tarptautinėse mokslo programose. Institutas yra pagrindinė organizacija Lietuvoje, kuri kartu su užsienio partneriais vykdo PHARE projektą "Agroserviso išvystymas Lietuvoje". Dalyvaujame tarptautinėse mokslo programose: "Bioenergetikos strategija Vidurio Europos ir Baltijos šalyse", "Saulės energijos panaudojimo problemos" (UNESCO) ir kt. Pagal dvišales bendradarbiavimo sutartis vykdomi bendri tyrimai su Lenkijos, Čekijos, Šveicarijos, Baltarusijos, Latvijos, Estijos ir Vokietijos institutais. Institutas priimtas į Europos žemės ūkio inžinerių asociaciją (*EurAgEng*), į tarptautinę Saulės energijos naudojimo organizaciją, yra nuolatinis Centrinės ir Rytų Europos žemės ūkio inžinerijos institutų asociacijos narys.

Tyrimų svarbą atspindi domėjimasis instituto darbais ir jų naudojimas. Keičiamės mokslo darbais su 34 užsienio šalimis, esami kviečiami dalyvauti tarptautiniuose renginiuose. Mokslininkai iš užsienio šalių dalyvauja institute rengiamose konferencijose. Visa tai teikia vilčių, kad jei tik bendra valstybės politika bus palanki žemės ūkiui, mokslui ir pažangai, mūsų institutas duos didelę naudą visam krašto ūkiui, Lietuvos kaimui, paspartins ekonominio įsijungimo į Vakarų struktūras procesus.

(Tęsinys – kitame numeryje)

Pasaulis ir Lietuva

* PREZIDENTO KELIONĖ Į KAZACHSTANĄ.

Kazachstano prezidentas Nursultan Nazarbajev bendroje spaudos konferencijoje su Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi Astanoje pareiškė, kad Kazachstanas kiekvieną mėnesį eksportuos į Lietuvą 60 tūkst. tonų naftos, tai yra 1.5 karto daugiau nei pernai. N. Nazarbajev taip pat sakė, kad Kazachstanas domisi naftos terminalo, naftos perdėbimo gamyklos ir sausų krovinių uosto Lietuvoje panaudojimu. Kazachstanas norėtų Lietuvą vertinti kaip pagrindinį strateginį partnerį, išeinant į Baltijos regioną ir Europą. Lietuvos ir Kazachstano prezidentai pasirašė bendrą pareiškimą. Taip pat pasirašyti tarpvyriausybinių susitarimų dėl bendradarbiavimo kovoje su organizuotu nusikalstamumu, dėl bendradarbiavimo muitų srityje ir kiti dokumentai. *INTERFAX-KAZACHSTAN*

* **SAVARANKIŠKUMAS?** Lietuvos ir Kazachstano prezidentai gyrė tarp šių valstybių naftos kompanijų vykstančias derybas, kurios suteiktų Lietuvai galimybę pastoviai gauti žaliavas, o Kazachstanui – naujas rinkas. "Mažeikių nafta" galėtų pirkti žalią naftą arba ją eksportuoti per Būtingę, tačiau vis tiek reikėtų Maskvos pritarimo, kadangi žaliava perduodama Rusijos naftotiekiais. *REUTERS*

* **BALTIJOS VALSTYBĖS – Į NATO.** Latvijos pareigūnų teigimu, iki 2003 m. Latvija tikisi būti pasiruošusi įstoti į Europos Sąjungą ir maždaug tuo pačiu metu užsitikrinti narystę NATO. Naujasis premjeras Andris Berzinis sakė, jog Latvija ruošiasi didinti karines išlaidas, kurios 2002 m. turėtų sudaryti 2% BVP. Latvija norėtų, kad visos Baltijos valstybės į NATO būtų priimtos kartu, tačiau nemano, jog vienai šaliai atsiliekant, turėtų sustoti kitų valstybių priėmimo procesas. Andris Berzinis tikisi, kad pasitaisys santykiai su Rusija ir bus pasirašytas susitarimas dėl sienos. Latvija, pradėjusi su ES derybas 8 iš 31 skyrių, per kitą pusmetį norėtų pradėti derybas dar bent 8 klausimais. *REUTERS*

* **IŠDAVIKIŠKA POZICIJA.** Europos Tarybos užsienio reikalų ministrai mano, kad Rusija imasi teisingų žingsnių, siekdama nuraminti susirūpinimą žmogaus teisių padėtimi Čėčėnijoje. ET užsienio reikalų ministrų susitikime **nebuvo užsiminta apie sankcijas** prieš Rusiją, o jos užsienio reikalų ministras Igor Ivanov išreiškė pasitenkinimą bei pabrėžė, kad **Rusija lieka pilnateise Europos Tarybos nare**. ET Parlamentinė Asamblėja yra paraginusi ministrus sustabdyti Rusijos narystę organizacijoje, jei ji nenutrauks žmogaus teisių pažeidinėjimų Čėčėnijoje. *REUTERS*

* **PADĖJĖJAS.** Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos pirmininkas lordas *Russel-Johnston* nusiuntė laišką Čėčėnijos prezidentui Aslanui Maschadovui, kuriame raginama "nedelsiant pasmerkti žiaurų susidorojimą su 9 Permės omonininkais". *INTERFAX*

* **KAUKAZAS NENUSILENKS OKUPANTAMS.** Ingušijoje užpulta Rusijos kariškių autokolona. Rusijos karių šaltinių duomenimis, žuvo 18 kariškių. Tai jau šeštas Rusijos kariškių kolonos užpuolimas Šiaurės Kaukaze nuo kovo pradžios. *INTERFAX*

* **ŽUDIKAI KALTINA KITUS.** Einantis Rusijos Užsienio reikalų ministro pareigas Igor Ivanov pareiškė, kad Europos Tarybos Ministrų komiteto posėdyje Rusija iškėlė žmogaus teisių pažeidinėjimo Estijoje ir Latvijoje klausimą. Pasak I.Ivanovo, tai sukėlė Estijos ir Latvijos atstovų protestus, tačiau Rusija "turinti nepaneigiamų faktų", ir šis klausimas bus išsamiai svarstomas Europos Taryboje. *ITAR-TASS*

* **VILKINIMO TAKTIKA.** Europos Sąjungos komisaras *G. Verheugen* paragino Vokietiją skatinti lėtai vykstančias derybas dėl ES plėtimosi. *G. Verheugen* teigė, kad jeigu derybos dėl ES vidaus reformų nebus užbaigtos iki šių metų pabaigos, iškils grėsmė ES plėtimo procesui. Jis ragino Vokietiją imtis iniciatyvos tarantis dėl vidaus reformų, nes ji yra didžiausia ES šalis ir tradiciškai remia ES plėtimą. Priešingu atveju smuks parama plėtrai ir tarp ES narių, ir tarp kandidatų. *G. Verheugen* pažymėjo, kad Vokietija, vadovaujant kancleriui *Helmut Kohl*, "vairavo" ES plėtros svarstymus ir dabar ji vėl turi imtis vadovo vaidmens. *REUTERS*

* **ČERNOBYLIO PABAISA.** Ukrainos premjeras Viktor Juščenka vizito Vašingtone metu patvirtino Ukrainos išpareigojimą iki metų pabaigos uždaryti Černobylio AE reaktorių. Naujo avarinio Černobylio AE bloko gaubto statybai sukaupta 400 mln. USD. Dar reikia 360 mln. *ITAR-TASS*

* **DIDINS KARIUOMENĖ.** Baltarusijos prezidentas Aleksandr Lukašenka mano, kad Baltarusijos armija galėtų būti papildyta Rusijos kariuomenės grupuote. A. Lukašenkos nuomone, dabar kalbama ne apie 300 tūkst., o apie žymiai didesnę grupuotę, gal būt net apie 500 tūkst. *INTERFAX*

Lietuvos žemės ūkio inžinerijos instituto surengtoje mašinų parodoje. Iš kairės: dr. Algirdas Jasinskas, instituto mokslinis sekretorius, dr. Almutas Dravininkas, dr. Bronislovas Baranauskas ir skyriaus vedėjas, dr. Kazimieras Vytautas Steponaitis.

Išėivija – Lietuvai AUKSUČIŲ NAUJIENOS

Kaip jau ne kartą minėta spaudoje, Šiaulių rajone, netoli Kuršėnų kuriamas Aukšučių parodomasis ir mokomasis žemės ūkio ir miško ekologinio tvarkymo centras. Po kurio laiko modernaus ūkininkavo žinių jame galės pasisemti smulkieji ūkininkai. Orui atšilus, centre prasi-dėjo pavasario darbai. Malonu sužinoti, kad ir vietiniai gyventojai savanoriškai talkininkauja centro darbuose. Skaitytojams pateikiame ištraukas iš laiškų, kuriuos gavo parodomąjo centro steigėjas, inž. Vytautas Šliūpas. Pirmasis laiškas gautas iš buvusio Kuršėnų miškininko V. Kavaliausko:

"Sveikinimai iš Kuršėnų ir Aukšučių padangės.

Projektuotojų studija jau parengė išsamų pavasario statybų planą. Statybininkams perdavėme 110,9 kubinių metrų pirmarūšių rąstų, iš kurių jie jau pjauna lentas ūkvedžio namo statybai.

Balandžio 6 d. Aukšučių kaimo vietinius rėmėjus ir centro ūkvedį R. Karosą pakviečiau į Aukšučių naujojo kelio pagražinimą: pasodino-me 80 beržų ir 75 šermukš-

nius. Trimetrinius berželius išsikasėme pamiškėse, o šermukšnius gavome dovanų iš Kuršėnų miškų urėdo A. Kundroto. Prie alėjos sodinimo dirbome 3 dienas. Po to mes – visi savanoriai talkininkai – surašėme aktą apie Aukšučių mokymo centro kelio apsodinimą. Po kurio laiko čia atsiras graži jaunų medžių alėja.

Nutariau atsodinti ir iškirsto miško 1,1 ha plotą. Nupirkau 2000 eglių sodinukų. Juos jau sodina ūkininko L. Skatiko žmonės. Kita 0,5 ha plotą palikome sekančiam pavasariui, nes reikia panaudoti cheminės kovos priemones prieš menkaverčius atžalynus.

Antrąjį laišką parašė kuriamo centro ūkvedys Reigerdas Karosas. Pateikiame jo ištraukas:

"...Nors žemė dar šlapia, bet statybininkai jau dirba prie ūkvedžio namo statybos. Greitai reikės jiems įmokėti antrąjį kartą. Vėl reikės 20 tūkst. dolerių."

"...Ruošiamės pavasario sėjai. L. Skatikas diskuoja laukus, nes reikia sunaikinti velėnas, užsilikusias šaknis ir

piktžoles. Apleistų Aukšučių laukų atkūrimas – tikrai sunkus darbas... Šį pavasarį sodinsime rapsus. Jie geriausiai kovoja su piktžolėmis. O rudenį pasėsime žiemkenčius kviečius... Paskaičiavome kiek visa tai kaštuos: sėkloms, chemikalams ir trąšoms reikės \$15,000; sodinimo ir purškimo darbams \$7,500. Reikėtų kad turėtume ir savo sodinimo mašiną, kainuojančią apie \$2,000 bei vidutinio dydžio traktorių. Ar neatsirastų Amerikoje geraširdžių lietuvių, kurie galėtų paaugoti tų darbų paspartinimui?"

Šiais metais Aukšučių ūkiui jau dosniai, kai kurie ir pakartotinai aukojo. Tai: p. Gražina Liautaud, R. Povilaitis, DDS, V. Motušis (visi iš IL), P. Anderson (MA), P. Burns (WA), Lithuanian Citizens' Society of Western Pennsylvania, ir J.R. Zane (abu iš PA), G. Kenter (CT), J. Vazbys (NJ), S. Matas, PhD, iš Ohio, A. ir A. Raulinaitis, Dr. F. ir M. Boyle, S. ir J. Sula, Prof. C. Qualset (visi iš CA) bei Tautos fondas Kanadoje (jų – jau trečioji auka).

Tautiečiai, norintys paremti šį labdaringą, Lietuvos

smulkiųjų ūkininkų labai skirtą projektą, aukas gali nu-rašyti nuo valdzios mokesčių. Čekius siųskite: The Aukšučiai Foundation, 2907 Fronte-ra Way, Burlingame, CA 94010. USA. Norinčius pasi-

teirauti, prašome rašyti aukščiau nurodytu adresu arba e-mail: <slipasvyt@earthlink.net> arba pažiūrėkite Inter-neto svetainėje: http://home-earthlink.net/~slipasvyt/auksuciai.htm

PILietiškumas VIETOJE TAUTIŠKUMO?

(Atkelta iš 1 p.)

pirmiausia išreiškia ir žmogaus, ir teritorinės tautinės bendruomenės kultūrinį savitumą, santykį su kitomis tautomis bei valstybėmis, žmogaus gyvenimo prasmingumą ir pan.

Gana akivaizdžiai mato-me ir vos ne mechaniską, net sakyčiau papūgišką atkartojimą tų koncepcijų ir tų politinių konstrukcijų, kurios, ypač būdingos Jungtinėms Valstijoms – valstybei be istorinės tautos ir be šimtmečiais susisluoksniavusios tradicinės kultūros. Ten iškilo būtinybė ieškoti kitokios, visus visuomenės narius jungiančios "medžiagos". Ir ji buvo "atrasta". Tai pragmatizmas ir politinė bendruomenė "body politic". Į ją susibūrę įvairių tautybių ir religinių pažiūrų piliečiai suformavo savitą (Prancūzijos revoliucionie-

riams ypač patikusią) ir tik Šiaurės Amerikai būdingą "laisvų piliečių" valstybę. Deja, laisvų dar ir nuo tradicinės, tame tarpe tarptautinės kultūros įtakos.

Sekdami JAV patirtimi, dauguma ir mūsų autorių nesusimąstydami apie istorinio-kultūrinio konteksto skirtumus ir, kas svarbiausia - to konteksto telkiantįjį bei jungiantįjį socialinį vaidmenį, visą dėmesį sutelkia būtent į biurokatiškai suvoktą valstybę ir jos subjektą be tautybės - į pilietį. Tokį dėmesį iš dalies galima suprasti: siekiama kuo greičiau įveikti istoriškai susidariusį atotrūkį nuo Vakarų civilizacijai būdingos atviros demokratinės ir pilietinės visuomenės.

Esama ir kitų dabartinių lietuvių polinkio į nutautėjimą priežasčių. Bet apie tai - kituose mūsų pasakojimuose.

Amerikos lietuvių tautinėje sąjungoje APTARTI SVARBŪS KLAUSIMAI

Balandžio 27 d. įvyko Amerikos lietuvių tautinės sąjungos valdybos posėdis. Jame buvo išklaustyti valdybos narių pranešimai ir aptarti svarbūs reikalai. Vicepirmininkas Eugenijus Bartkus, neseniai grįžęs iš Lietuvos ir stebėjęs savivaldybių rinkimus, papasakojo apie jų eigą.

Balsavimų rezultatai tautininkams – liūdnoti, bet jie yra patenkinti, nors ir likę 13-oje vietoje iš 20-ties. Seimo rinkimams žadama stipriau pasiruošti. Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas dr. Gediminas Sakalnikas yra pasiryžęs paaugoti savo atostogas ir aplankyti sąjungos skyrius,

kad balsavimų rezultatai tautininkams būtų džiugesni.

Jau sutvarkytas Amerikos lietuvių tautinės sąjungos archyvas. Ieškota jam tinkančių patalpų Lietuvoje. Vicepirmininko Eugenijaus Bartkaus teigimu, yra galimybė šį archyvą patalpinti Vilniuje, Mindaugo gatvėje Nr. 8. Ten yra įsikūręs Naujasis archyvas, kuriame, tarp kitko, laikomos ir Lietuvos Respublikos Seimo bylos.

ALTS pirmininkas Petras Buchas aplankė sąjungos St.

Petersburg, FL skyrių ir tarėsi su jo pirmininku Juozu Šulaičiu bei aktyvesniais skyriaus nariais.

Vicepirmininkas Vaclovas Mažeika pasidžiaugė, kad labai gerai praėjo Kovo 11-osios minėjimas. Susirinkusieji net pagerbė pranešėją dr. Joną Jasaitį atsistojimu. Graži, atitinkanti minėjimo temą buvo ir meninė programa, kurią atliko lituanistinių mokyklų moksleiviai ir Ričardo Soko vadovaujamas vokalinis moterų ansamblis.

Buvo svarstomi ir "Dirvos" savaitraščio reikalai. Šiemet "Dirva" švenčia 85-mečio sukaktį. Nutarta ta proga praveisti "Dirvai" paremti piniginių vajų. Vajaus rengimo tvarka bus aptarta sekančiame posėdyje.

ALTS išdininkas Oskaras Kremeris apibūdino sąjungos finansinę būklę. Išdada, kaip visada, yra kruopščiai sutvarkytas.

Vanda Mažeikienė
Valdybos sekretorė

Amerikos lietuvių tautinės sąjungos valdybos nariai: sekretorė Vanda Mažeikienė ir vicepirmininkas Vaclovas Mažeika.

Jono Jasačio nuotr.

Susitikimas Lietuvių tautininkų sąjungos (LTS) būstinėje. Iš kairės: Amerikos lietuvių tautinės sąjungos vicepirmininkas, inž. Eugenijus Bartkus, LTS reikalų vedėjas ir "Tautininkų žinių" redaktorius Antanas Rimvydas Tilindis, LTS pirmininkas, dr. Gediminas Sakalnikas ir profesorius Vaidotas Antanaitis.

Kaip sekasi, Vaiva?

POKALBIS SU
LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO IR MOKSLO
VICEMINISTRE
GERB. VAIVA
VĖBRAITE

(Tęsinys. Pradžia – 18 nr.)

Todėl man lengviau paaiškinti kitos pusės derybininkams mūsų poziciją. Jau dalyvavau vyriausybines derybose su Lenkijos Respublika. Rengiama Lietuvos sutartis su Šventuoju Sostu dėl bendradarbiavimo švietime ir kultūroje. Lietuvai įsijungiant į Europos Sąjungą, švietimo sritis sunkumų nekelia. Jau pasirašytos arba parengtos tarpvalstybinės ir daugiašalės sutartys. Tiesa, dar liko vienas neatsakytas klausimas – pažymėjimų ir diplomų, t.y. profesinių kvalifikacijų pripažinimas.

Problemų dar yra. Lietuvai svarbu siekti greitai tapti Europos Sąjungos nare. Todėl mums reikia spręsti laikinai atvykstančių ir migrantų vaikų mokymo klausimus. Manau, toks reikalavimas, kurį mums kelia Europos Sąjunga, nėra našta. Tai bus naudinga ir Lietuvai. Tai reiškia, kad žmonės, atvažiuojantys dirbti į Lietuvą, galės būti ramūs dėl savo vaikų mokymosi tuo metu, kol jie bus mūsų šalyje. Tai visai suprantama. Kai Lietuvos piliečiai keliauja dirbti į užsienį kaip, pavyzdžiui, mūsų ambasados darbuotojai, jų vaikai čia, Vašingtone, lanko Amerikos mokyklas. (Pokalbis vyko Lietuvos ambasadoje Vašingtone - redakcijos pastaba.) Todėl ir mums reikia pasirūpinti savo svečių vaikų mokymu Lietuvoje. Spręsdami šį uždavinį jau rengiame kai kurias programas.

Ar labai pasikeitė darbo turinys? Man atrodo, kad įvyko netgi tikras lūžis, apie kurį galima kalbėti labai ilgai. Kai atvykau dirbti į ministeriją, buvo bandoma apibrėžti antinį švietimo reformos etapą. Kurį laiką net abejota, ar verta spartinti švietimo reformą. Iš šio abejonių etapo reikėjo pakilti naujam pasiryžimui. Jau įvykdyta daug reformos pirmosios programos darbų, numatytų 1988-1989 metų Tautinės mokyklos koncepcijoje ir 1992 m. Lietuvos švietimo koncepcijoje. Mano darbo pradžioje ir teko apsispręsti dėl antrojo etapo. Šiuo metu tai padaryta. Jau priimti atitinkami dokumentai, numatytos antrojo etapo kryptys. Jos konkretizuotos tiksliai apibrėžtais uždaviniais. Dabar reikia spręsti kiekvieną uždavinį. O tai kitokio pobūdžio darbas, neretai daug

sunkesnis. Gerai sumanyti irgi nėra lengva, bet kaip tai įvykdyti, kai tam tikslui neskipta lėšų? Vieną dalyką tikrai suvokiau Lietuvoje: politika be finansų, galima sakyti, yra žmonių mulkinimas. Reforma turi būti paremta lėšomis. Dabar stengiamės nedeklaruoti to, kam neturime lėšų. Šie metai Lietuvai bus labai sunkūs. Tai dar vienas toks laikotarpis, kai negalėsime padaryti visko, ką esame nusprendę.

Jūs paminėjote praktinį mokinių parengimą bendro lavinimo mokykloje. Ankstesnėje sistemoje buvo mokyklų dirbtuvės, techninių (berniukams) ir buitinių darbų (mergaitėms) pamokos. Kokia padėtis dabar?

Darbų pamokos tebėra. Tebėra ir dirbtuvės. Iki 10 klasės tokios pamokos – privalomos. Profilineje mokykloje norintys galės rinktis technologinę pakraipą. Mano vaikai pernai mokėsi 5-oje ir 7-oje klasėje. Jie ganėtinai gerai mokosi tiksliuosius mokslus, nors Lietuvoje mokytis sunkiau, reikia daugiau dalykų įsidėmėti. Betgi jiems maloniausia savaitės pamoka būdavo darbų pamoka. Jie džiaugėsi, kad Lietuvoje būdavo tai, ko nebūna Amerikos mokyklose. Mano mergaitė labai mėgo siuvimo, mezgimo ir kitų rankdarbių pamokėles. Patiko ir tai, kad mergaitės nuoširdžiai bendravo su mokytoja. Vaikams labai patinka galimybė savo rankomis padaryti, ką sugebi, atskleisti savo talentą. Manau, mokyklose labai svarbu puoselėti darbinį ugdymą. Reikia stiprinti jį kaip neatskiriama bendrojo lavinimo programų elementą.

Mes turime vieną problemą - esame labai perkrovę savo programas, ypač vyresnėse klasėse, akademine medžiaga. Net Lietuvos universitetų profesoriai sako mums, kad abiturientai, atėję į pirmą kursą, kartais jau yra išklause pirmo kurso programą. Profesoriai klausia, kodėl mokiniais pateikiama tiek daug žinių. Juk taip gadinama vai-

kų sveikata. Aš tokiam priekaištui pritariu ir žinau šio reiškinio priežastis. Labai padidėjo konkurencija tarp norinčiųjų patekti į aukštąją mokyklą. Yra net tokių sričių, kad į vieną vietą pateikiama iki 60 prašymų. Praei tyje, susidarius tokiai didelei konkurencijai, nebuvo objektyvių vertinimų ir galimybių atrinkti vaikus. Jaunimas savo ateitį labai sieja su aukštuoju mokslu: pateksi į universitetą - gerai, nepateksi - "pasaulio pabaiga". Mums, vyresniems, atrodo kitaip, bet jaunimas nežino, kad ne viskas išeina taip, kaip sumanei. Tiek mokiniai, tiek jų tėveliai bei mokytojai stengiasi pateikti daug daugiau žinių, negu yra programose, nes tarsi nėra tikslų reikalavimų, kiek reikia žinoti. Visa tai laikui bėgant pasikeis, kai realiai pradės galioti išsilavinimo standartai. Teoriškai - jie jau yra, bet mokyklos jų dar mažai paisy.

Nors konkurencija - sveikas dalykas, bet labai turi padėti išoriniai, t.y. valstybiniai egzaminai, kurie Lietuvoje pradėti 1999 m. pavasarį. Tai buvo naujas dalykas, todėl į juos žiūrėta įtartinai. Daug polemizavo spauda, vaikai vadinti "bandomaisiais triušiais". Pagalvojau: pirmas visuomet bus bandomasis. Bet aš supratau jų nerimą ir labai apsidžiaugiau, kai šis dalykas pasiteisino. Kol kas Lietuvoje taip egzaminuojama tik iš dviejų dalykų - matematikos ir istorijos. Taip yra ir Amerikoje, ir kitose šalyse, kuriose vaikas vertinamas anonimiškai. Vertinama centralizuotai, vadovaujantis labai aiškiomis taisyklėmis. Pagal išorinių egzaminų rezultatus abiturientai priimami į aukštąsias mokyklas. Jos yra pasizadėjusios neįvedinėti jokių papildomų egzaminų ir savo pažadą tesi. Iš esmės tai reiškia, kad vaikui reikia išmokyti tik tiek, kiek yra programoje. Tai turėtų sumažinti įtampą Lietuvos mokyklose ir palengvinti mokymosi našą.

Kokie ryškiausi pirmieji Jūsų darbo išpūdžiai? Kas jus labiausiai pradžiugino, nustebino, o gal net supykde? Koks neatitikimas buvo tarp ankstesnių išpūdžių, įgytų, dirbant su APPLE, ir perėjus dirbti į ministeriją?

Nors atrodo dar tik akimirka, bet iš tikro praėjo daugiau kaip pusantros metų. Labai džiugūs metai. Negalima slėpti, kad sunkiai ir atsakingai dirbta. Net ir fizinis krūvis - labai didelis: darbas prasideda anksti.

(Tęsinys - kitame numeryje)

JAV Lietuvių bendruomenėje NAUJA DETROITO APYLINKĖS VALDYBA

Balandžio 30 d. naujoji JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkės valdyba perėmė pareigas iš ankstesnės valdybos ir pasiskirstė pareigas. Pirmininku tapo Valdas Piestys, vicepirmininkės pareigos patikėtos Lilei Petravičienei, rūpestis švietimo reikalais ir sekretorės pareigos atiteko Ingridai Laurinaitienei, izdininkės - Audrai Copes. Neseniai atvykusiais rūpintis Virga Šimaitytė, socialiniais reikalais - Rusnė Kasputienė. Valdybos nariai: Vilija Idzelytė ir Arvydas Valivonis. Į valdybą dar turi būti paskirti Sporto ir Jaunimo sąjungos atstovai.

Du nariai gali įeiti be rin-

kimų. Jeigu būtų susidomėjusių galimybė dirbti naujoje valdyboje, prašome kreiptis į pirmininką Valdą Piestį (248) 336-8206 arba vicepirmininkę Lilę Petravičienę (313) 359-4933.

Buvusioji valdyba, įvertindama naujosios valdybos ryžtą, tautinį susipratimą ir norą tarnauti visų mūsų gerbūviui, dėkoja jos nariams už sutikimą imtis šių pareigų ir linki jiems kūrybingos, sėkmingos veiklos, sveikatos bei neišsenkančios geros nuotikos, vykdant visus siekius.

Ramutė Petruilienė
Buvusios valdybos
pirmininkė

TAUTINIO FONDO METINIO SUSIRINKIMO,
ĮVYKUSIO 2000 m. balandžio 29 d.,
KULTŪROS ŽIDINYJE, BROOKLYN, NY

NUTARIMAI

Tautos fondo 301 asmeniškai ar per įgaliotinius dalyvaujantys nariai, susirinkę į 26-ąjį metinį susirinkimą balandžio 29 d. "Kultūros židinyje", Brooklyn, N.Y. :

- džiaugiasi, kad Lietuva jau dešimtį metų gyvena laisva ir nepriklausoma nuo svetimųjų;
- reiškia pasitenkinimą, kad TF per jubiliejinus metus ypatingą dėmesį skyrė Lietuvos jaunimui;
- yra susirūpinę, kad okupacijos metu Lietuvos gyventojams padarytoji žala yra išlikusi, kad ir toliau vyrauja be saiko išplitusi biurokratija, kuri, eikvodama valstybės lėšas, sąlygoja didelės gyventojų dalies skurdą;
- yra nusivylę, kad užuot įtvirtinus demokratiją, politinių partijų ar atskirų asmenų veiksmais demokratija yra kompromituojama,
- pabrėžia, kad TF pirmiausia rūpi į suaugusiųjų eiles ateinantis, sąmoningas, taurus, visuomeniškas ir tėvynę mylintis žmogus.

TODĖL SUSIRINKIMAS ĮPAREIGOJA TAUTOS FONDO TARYBĄ:

1. Tęsti praėjusiais metais vykdytus ar pradėtus projektus, kaip pavyzdžiui, mokyklų "įdukrinimas", jaunimo konkursai, parama Lietuvos paribių ir užribių mokykloms bei mokytojams, be šių, svarstant ir naujus pasiūlymus.
2. Remti sustiprintą Lietuvos istorijos ir okupantų padarytos žalos mokymą, padėti mokykloms apsirūpinti istorijos dėstymo priemonėmis, bendradarbiauti su Lietuvos Istorijos mokytojų asociacija.
3. Remti spaudą ir organizacijas, kurios siekia, kad Lietuvoje stiprėtų tautinis ir dvasinis atgimimas, kurios pasisako už Lietuvos politinę bei ekonominę integraciją į NATO ir Europos Sąjungą, kurios siekia stiprinti Lietuvos valstybingumą.
4. Remti jaunimo sambūrius, kurie skatina visuomeniškumą, tautinį sąmoningumą ir demokratijos principus visame krašte, o ne tik miestuose.
5. Tautos fondo paramą sutelkti į didesnės apimties projektus ir prižiūrėti, kad skiriamos lėšos būtų tinkamai panaudojamos.
6. Pavesti Tarybai sudaryti komisiją, kad peržiūrėtų nuo seno veikiančius TF įstatus, pritaikytų juos esamoms sąlygoms, papildytų organizacijos uždavinių apimtį ir paruoštų siūlymus ateinančiam metiniam susirinkimui.
7. TF-o metinio susirinkimo dalyviai dėkoja Jo Ekselencijai Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui už TF atstovų priėmimą š. m. kovo 13 d. ir pritarimą TF vykdomoms programoms.
8. Dėkoja Vilniaus apskrities viršininkui Aliui Vidūnui už išpareigojimą baigti Lavoriškių mokyklos statybą.

Tautos fondo infor.

Jaunimo puslapis

Danija iš arti

(Pabaiga. Pradžia - 18 nr.)

Bet jie turi Europoje ilgiausią pajūrio ruožą ir labai glaudų sąlytį su jūra: kiekvienas danas gyvena ne toliau kaip 70 km nuo Baltijos jūros, kurią jie, beje, irgi dėl savo tautinio charakterio ypatumų ne visada vadina Baltija. Ta Baltijos dalis, kurios kitame krante galėtų pamatyti Klaipėdą ar Karaliaučių, jiems – Rytų jūra, o priešingoje pusėje – Vakarų jūra. Danijos geografinė padėtis – labai gera, todėl jie laiko save laiminga tauta. Bet kad gyventų taip, kaip dabar gyvena, dirba daug ir sunkiai.

Visur ir visada jiems svarbiausia – pasitikėjimas. Juos esą sunku sudominti grandioziniais planais, kuriais, beje, taip lengvai užsi-degdavo buvusios Sovietų Sąjungos "liaudis". Užtat danai, pradėję nuo mažų dalykų, dažniausiai savo veiklą sugeba palaipsniui taip išplėsti, kad jų laimėjimai tampa naudingi visam kraštui. Taip atsitiko su energijos reguliavimo bandymu, taip išaugo šiandien visame pasaulyje žinomų LEGO žaislų gamyba. Taip praturtėja ir gyventojai. Bet ir praturtėję jie supranta savo pareigas: neperka sau daug automobilių, negirtuokliauja, nerūko cigarečių. Jų uždirbti pinigai leidžiami į gamybą, o tai – naudinga valstybei. Danijoje nėra ir streikų, nors žmonės gali apie daug ką diskutuoti, reikšti nepasitenkinimą. Čia taupoma: reguliuojamas namų apšildymas, elektros energijos gamyba. Ją, kaip jau minėjau, gamina ir visur matomi vėjo "malūnai". Net mažose gyvenvietėse gamyba užimti visi gyventojai. Taigi pradėję nuo mažų dalykų, jie sugeba pasiekti aukštą pramoninį lygį.

Danai esą "tingūs" – nedaro nieko nereikalingo. Nors

Zenona Jurevičiūtė

jie – svajotojų tauta, labai myli laisvę ir negreit susitaikė su 1940-ųjų metų nacistine okupacija (juk buvo neutrali valstybė!), bet gal dėl savo neryžtingo būdo negreit pradėjo tai okupacijai priešintis – praėjus beveik trejiems metams.

Šios tautos atstovai turi puikų humoro jausmą: jie patys netgi mano, kad jų humoro jausmas esąs geriausias pasaulyje, nors jis – pilnas sarkazmo bei ironijos, kartais gana piktos. Jie mėgsta pasišaipyti ir iš svetimtaučių, ir iš savęs. Dažnai nė nesuprasi, kada jie rimtai kalba, kada juokauja... Nemėgsta švesti pergalių, nes jiems atrodo, kad jų ir neturi; todėl linkę greičiau pripažinti savo silpnybes ir nesėkmes, negu girtis laimėjimais. Ko gero, čia ir esanti jų stiprybė.

Taigi tokie tie danai, bent taip jie patys save apibūdino. O mes turėjome progos įsitikinti, kad jie sakė tiesą.

Mes juos matėme tokius

Drausmingi ir mokantys rimtai, kryptingai dirbti. Nesiduodantys išmušami iš užsibrėžto kurso, nemėgstantys gaišti laiko tuščioms, bevartėms, niekur nevedančioms diskusijoms. Nesavanaudžiai ir geranoriški. Štai mažas pavyzdys: mūsų vadovas Karlas, ką nors įdomaus išgirdęs apie Lietuvą, tuoj pranešdavo mums. Iš jo sužinojome, kad Lietuva pakviesta deryboms dėl įstojimo į Europos Sąjungą, kad Čėčėnijoje tebesitęsia niekaip neišsprendžiamos problemos. Ir vėl santūriai, lyg solidarizuodamasis su Lietuva, pakomentavo: "Jei Čėčėnija bus pasmaugta, mes irgi jausimės nesaugūs". Kad greičiau suprastume jo poziciją, čia pat pažėrė žiupsnelį

savo krašto istorijos: kadaise Danija irgi buvusi milžiniška valstybė (analogija su Rusija?). Bet buvo surasta gera išeitis – suteikti nepriklausomybę Islandijai, Norvegijai ir kitoms valstybėms, su kuriomis Danijos santykiai šandien – draugiškiausi.

Tiesiog neįtikėtinas mums atrodė teiginys, kad čia nėra korupcijos politikoje, nes "Danijos demokratijoje tai – neįmanoma". Korupcijos nėra ir policijoje bei muitinėje. Asmeninę apsaugą Danijoje turi tik karalienė.

Ir čia belieka tik susižavėjus atsidusti: kada gi pas mus, Lietuvoje, taip? O ką jau bekalbėti apie Rusiją – juk girdime, kas ten darosi.

Sprendžiant švietimo problemas, ypač akcentuojamos humanistinės mokyklos nuostatos. Mokytojo darbo niekas nekontroliuoja – paprasčiausiai juo pasitikima, nes ir pats mokytojas jaučiasi atsakingas už jam patikėtus vaikus, jaunuolius. Vyraujanti pozicija tokia: ne tik mes, mokytojai, bet ir mūsų mokiniai yra skirtingi – su savo skirtingomis galimybėmis. Mums ypač patiko tai, kad teorija Danijos mokyklose (technikos, žemės ūkio ir pan.) derinama su praktika. Ir ant savo kailio patyrėme tą vadinamąjį "sumuštinio" principą. Pasirodo, tai labai naudinga, nes pranešimai ir paskaitos mums buvo kaitaliojamos su mokyklų ir kitų vietų lankymu. Tai įdomu, nelieka darbo monotonijos, todėl nepavargdavome.

Danijos mokiniai turi galimybę bręsti lyg jaunas vy-nas ir rinktis tolimesnį kelią. Tie, kurie ryžtasi stoti į gimnaziją, jau tartum yra pasiruošę rimtai dirbti, apsisprendę: žino ko nori iš gyvenimo. O pasirinkti yra iš ko.

Šios valstybės konstitucijoje įtvirtintas naujas po-

žiūris į demokratiją: atsižvelgti į žmonių norus, tautinė dauguma turi rūpintis mažumomis. Konstitucija užtikrina išsimokslinimo ir tikėjimo laisvę.

Dauguma danų – liuteronai (katalikų vos 2 proc), bet jų tikėjimas – savotiškas: Anot jų, Dievas sako, kad rojus – žemėje, o gyvenimas duotas ne tam, kad kentėtum,

o tam, kad mylėtum. Tai kodėl mums liūdėti, kai galime būti laimingi?

Didžiulė danų atsakomybė už save ir už savo vaikus – ne vien žodžiai. Šis humaniškiausias požiūris gana sėkmingai įgyvendinamas visur, nors Danija irgi turi spręstinių problemų. Ir vėl nejučiomis pagalvoji: o kokios jos būtų tada, jeigu jų sprendimu nebūtų rūpinamasi taip kryptingai, apgalvotai ir suderintai?

PADĖKA UŽ KNYGĄ

Gana skeptiškai paėmiau į rankas Raimondos Mikatavagė knyga "Gyvenimas neribotų galimybių šalyje". Gal kiek stabdė pavadinimas. Bet buvau maloniai nustebinta.

Raimonda parašė puikią knygą, kurioje išdėstyti tikro draugo patarimai. Tokio draugo, kurio daugelis iš mūsų neturime. Išsami informacija, daugybė telefonų, Interneto adresų. Tai perspėjanti knyga, suteikianti daugybę vertingų žinių. Patarimai – nesavanaudiški, be nutylėjimų, su žavingais žymių žmo-

nių posakiais ar pastebėjimais, labai gerai pritaikytais atitinkamiems knygos skyriams. Dėl to ši knyga tapo dar patrauklesnė.

Šiuo metu Lietuvoje nemažai žmonių dalyvauja "žaliosios kortelės" loterijoje, todėl knyga yra populiari ir perkama. Aš manau, kad žmonės, vykstantys į Ameriką, šią knygą į lagaminą turėtų įsidėti pirmiausia. Todėl visų, kurie skaitys ir naudosis šia knyga, vardu norėčiau Raimondai padėkoti.

Liucija Jasaitė

Balys Auginas

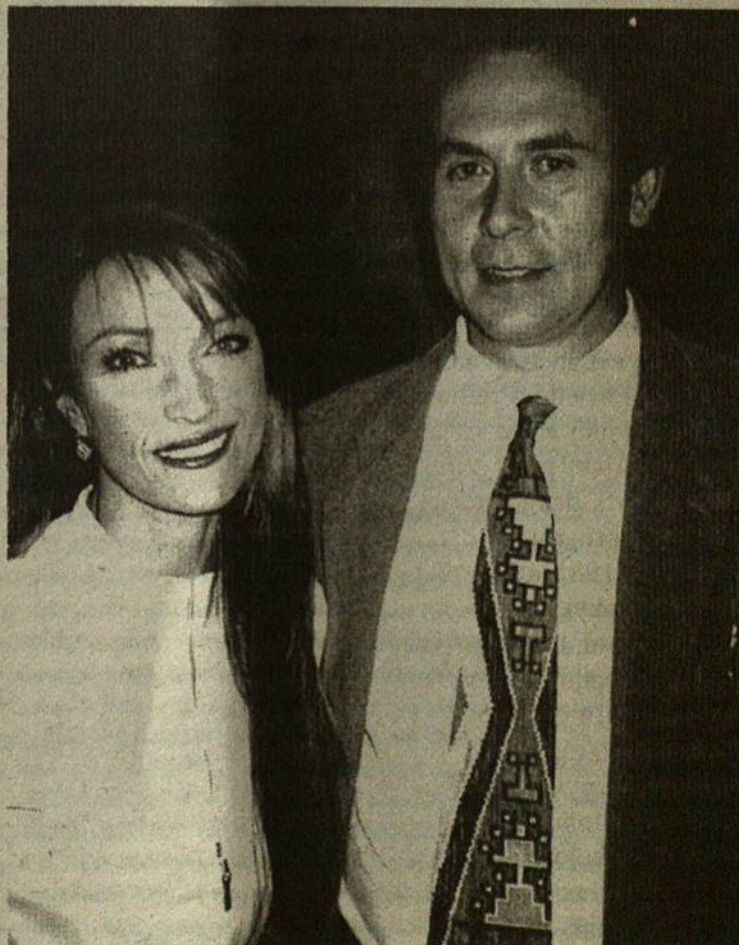
TRUMPI PASTEBĖJIMAI

RANKA muša,
Ranka ir glosto –
TIK meilė
Rankas sujungia,
Pindama vienybės vainiką.

* * *

KAI miršta saulė, nebijok nakties –
Juk ji dažnai žvaigždėm nusėta!
O kančioje tu nepamesk vilties –
Ir vėl diena išauš saulėta!

FILMŲ PASAULYJE

Vieno iš svarbiausių vaidmenų atlikėja filme "Vergijos panaikinimas" (Enslavement) – Hollywood aktorė Jane Seymour. Šalia – "Dirvos" talkininkas Edmundas Atkočiūnas.

Visi keliai veda į Baltimore!

Labas! Baltimorės lietuvių koordinacinis komitetas su malonumu praneša, kad 28-oji metinė Lietuvių šventė (Annual Lithuanian Festival) įvyks gegužės 20 ir 21 dienomis (šeštadienį ir sekmadienį) Catonsville Armory. Adresas: 130 Mellor Avenue in Catonsville. Čia rasite pakan-kamai vietos nemokamai pasistatyti savo automobilius. Abi dienas šventė tęsis nuo 11:00 v.r. iki 6:00 v.v.

Baltimorės lietuvių šventė yra nusipelnusi "Geriausio

mažajo etninio festivalio" vardą Maryland valstijoje. Šiemet pasirinkta jos tema: "Lietuva-2000: vaizdo, garso ir skonio šventė" (Lithuania, 2000 – A Festival of Sight, Sound & Taste". Pamatysite šokėjus, pasipuošusius autentiškais lietuvių tautiniais rūbais ir išgirsite gyvą tradicinę muziką.

Žinoma, šioje šventėje bus daugybė puikių lietuviškų valgių: lietuviškų dešrų, raugintų kopūstų, tortų ir pyragaičių. Galėsite paragauti

mūsų mėgiamo gėrimo – lietuviško medaus likerio (krupniko) "Viryta", kurio niekur kitur nerasite. Įėjimo bilietas – \$1.00 asmeniui.

Papildomas, išsamesnes žinias jums gali suteikti Gintaras Buivys. Teiraukitės telefonu: (410) 276-4598. Nuširdžiai kviečiame atvykti į šią šventę ir kartu praleisti tas dvi dienas, pripildytas linksmybių, gero maisto, gražios muzikos ir tikrai lietuviškos dvasios.

Šventės rengėjai

Jonas Dunduras

6

Pasikeitėm tokiais atvejais kultūringoje ir pusiau kultūringoje visuomenėje priimtais užtikrinimais apie tokį didelį malonumą vienas kitą pažinti. Paklauses, kur esu įsikūręs, daktaras pasisiūlė mane pavežėti savo automobiliu. Taip praradau malonumą joti ant motociklo užpakalinės sėdynės, baidant pakelės vištas ir vieną kitą juodą kiaulę, skubančią prieš sutemstant pasiekti savo "rezidenciją". Kartu važiuojant, daktaras Trevino bendrais bruožais apibūdino nelinksmą Centro padėtį ir tebesitęsiantį susidariusios klickos bandymą perimti Centro valdymą. Sutarėme, jog rytoj vėl pasimatysime Centre, ir jis supažindins su šios įstaigos dabartiniais politiniais užkulisiais. Išleidęs mane prie "Šventosios Onos" viešbučio, daktaras patarė, jog vakarienei pabandyčiau "Circulo Social" klubo restoraną. Nors šis restoranas aptarnauja tik klubo narius, bet keliaujančiam "Gringo" visada padaro išimtį.

Jei savo gastronominių užgaidų nesinori tenkinti turistinio viešbučio restoranuo-

se (jei tokių yra), bet norisi susipažinti su vietinės kulinarijos ypatybėmis tos ar kitos vietovės restoranuose, kyla rizika, kad teks susidurti su mėsos, ypač jautienos paruošimo problemomis. Man atrodo, jog beveik visoje Lotynų Amerikoje, pradedant Meksika ir baigiant Ugnies Žeme, išskyrus Argentina, Urugvajų ir Paragvajų, kyla neaiškumų dėl mėsos klasifikacijos – to nelaimingo raguočio kūno dalių paskirstymo į skirtingo skonio ir paskirties gabalus. Kitas dalykas, kišantis "šluotos kotą" į kulinarinio meno subtilybes, yra beveik visuotinis įprotis mėsą kepti aliejuje. Valgių sąrašė beveik visi patiekalai nurodomi kaip *Frito* – kepti. Tik retkarčiais pasirodo kas nors *Asado* – keptas orkaitėje. Perdaug dažnai prisieina žvelgti į lėkštėje kėpsantį ploną, kietą, aliejumi atsiduodantį "puspadį", pavadintą "*Bifstec Frito*".

Tropinės kiaulės butis, jos mityba ir, paprastai ilgai trunkanti pomirtinė kelionė, į vartotojo virtuvę tropiniame karštyje, bent man, labai efektyviai atima norą paragauti jos kepsnio. Visai pagrįstai kyla baimė, kad išsisas "paradas" virusų ir parazitų nepersikeltų į valgytoją ir neišsikurtų jo raumenyse, akyse, smegenyse ar kepenyse. Rizika žymiai sumažėja, jei kauliena yra ypatingai stipriai sukepinta.

Valgių pasiūloje dažnai

PASIŽVALGYMAI PO ATOGRAŽAS

Padre Ferdinando-Alejandro, Pintor Lituano Juan, Vytautas, Jadžė, "Tu", Birutė, dar keletas kitų. Gal būt ir Faustinas Antrasis – La Gonave karalius.

pasirodo "Salchicha" (tariasi: salčiča) – dešra. Man tas žodis, ypač būnant svetur, primena plačiai Lotynų Amerikoje kartojamą posakį, kad yra du dalykai, sukeliantys aštrų kuktumo ir nepasitikėjimo jausmą: politinių partijų machinacijos ir dešrų turinys. Tad, lieka tikrai "Pollo" (tariasi: poljo) – višta, kurią iškepus lieka mažiausiai įtartinų ar neįkandamų dalykų.

Paskatintas daktaro Trevino, įžengiau į "Circulo Social" klubą-restoraną. Didos salės pasieniais išdėstyti, gražiai padengti stalai ir centrinė, matyt, šokiams skirta aikštelė, stebėtojai piršo mintį, jog tai klubas, skirtas *Guayaramerin* komersantams, keletui čia užklydusių profesionalų ir gal būt stambiems, sėkmės lydimiems pasienio kontrabandininkams, prekiaujantiems įvairiomis gėrybėmis, tarp jų – ir uostomomis.

Palydovinė televizija perdavinėjo Paragvajaus sostinėje *Assuncion* vykstančias Pietų Amerikos futbolo čempionato žaidynes. Klubas buvo apypilnis nuo šeimų atsipalaidavusių asmenų. Apžvelgęs padėtį pajutau, jog kaip nepažįstamam, nors ir svetimšaliui, reikėtų kam nors prisistatyti, nes, privataus klubo, nors ir amazoninio, etiketas to reikalauja. Salės gale, už bufeto-kasos sėdintis senjoras, jau kuris laikas mane stebintis savo smailiomis, labai arti nosies įkurdintomis akimis, savo pozicija leido spėti, kas jis, tikriausia yra klubo menedžeris. Žengiau tiesiai link jo, prisistačiau ir paaiškinau, jog lankau "*Fundacion Bendoraitis*". Daktarui Trevino patarus, norėčiau susipažinti su klubo restoranu. Tuoj buvau užtikrintas, jog klubui yra ne-

apsakomas malonumas priimti svečią iš tokios tolimos "*America del Norte*" šalies ir taip toliau. Jis mostu parodė netolimą staliuką, pamojo padavėjai ir paklausė, ko norėsiu vakarienei.

Menu siūlė visus įprastus mėsos patiekalus ir žuvį. Amazonės žuvies patiekalai yra mokslas, patirtis, skonis ir avantiūra, kuriai lygios nėra niekur kitur pasaulyje. Begalybė valgių svyruoja nuo *Temblador* – ("kratytojo") – šešių šimtų voltų įtampos elektrinio ungurio, iki virš dviejų šimtų kilogramų svorio *Paiche*. Bet šioje vietovėje nuo žuvies patiekalų susilaikiau. Mat abi, viena į kitą žiūrinčios vietovės – *Guayara Mirim* ir *Guayaramerin* savo sanitarinės kanalizacijos turinį siunčia tiesiog į *Mamoré* upę. Nežinodamas, ar žuvis pagauta virš abiejų miestelių ar už jų, negalėjau sužadinti pakankamo apetito bet kuriai žuvies atmainai.

Menedžeris pakvietė pabandyti *Pollo Agridulce* – saldžiai rūgščiame padaže keptos vištienos ir pasiūlė susitikti vėliau, po vakarienos – vienam, kitam stiklui *Escotch* ir pasikalbėjimui. Grįžęs į savo vietą už bufeto, jis vėl įbedė į mane akis, retai kada jas atitraukdamas. Net ėmiau spėliojau, kokia tokio nuolatinio stebėjimo priežastis. Apsiziūrėjau, ar visos sagos užsegotos, ar užtrauktukai neatsidarę, ar abi kojines – tos pačios spalvos. Atrodė, jog viskas buvo savo vietoje, tačiau tarnautojo dėmesys nesislėpė.

Po dviejų įvarčių Brazilijos naudai atkeliavo *Pollo Agridulce*. Didelėje lėkštėje stūksojo kalnas virtų ryžių, o jų papėdėje – krūva sukapotų keptos vištos gabalų, apipiltų raudonu saldžiarūgščiu pada-

žu ir apdėtų išilgai supjausdytais keptais bananais. Linksmai, bet klasingai, nusišypsojusi padavėja šalia lėkštės pastatė buteliuką kažkokio prieskonio. Paklausiau, kas tai.

– *La Habanera en botella* ("havanietė butelyje") – atsakė ir nuėjo kikendama. Savo laimei, žinojau, kas yra *La Habanera*. Tai yra nepaprasto "ugningumo" *Habanera* genties raudonųjų pipirų ekstraktas – esencija, plačiai, bet atsargiai vartojama Lotynų Amerikoje, taip pat JAV *Louisiana* ir *Texas* valstijose. Vadinamųjų *Chile* pipirinių daržovių pikantiškumas ar "ugningumas" yra matuojamas *Scoville Heat Unit* arba *HU* matu. Žaliojo pipiro *HU* yra prilyginamas nuliui. Meksikietiško *Jalapeno* pipiro *HU* – 2,500-5,000, *Cayenne* ir *Tabasco* 40,000. "Havanietės" *HU* gali siekti iki 300,000. Ant jautresnės odos dalies užtiškus *Habanera*, toje vietoje gali atsirasti pūslė. Meldžiu *Habaneros* nebandyti ant kugelio ir, bendrai – laikytis atokiau nuo tos "havanietės". Per stiprus sąlytis su ja gali baigtis sąmonės netekimu. Ir tai nėra jokia naujiena.

Į *Habanera* net nežiūrėjau. *Pollo Agridulce* su ryžiais ir keptais bananais buvo labai skani ir liko mano ramsčiu prieš neaiškius patiekalus, sutinkamus leidžiant dienas *Mamore* pakrantėse.

IŠ MINČIŲ ARUODO

Parinko Balys Auginas

Intelektualas yra toks žmogus, kuris panaudoja daugiau žodžių, negu reikalinga, kad pasakytų mažiau, negu žino.

Dwight D. Eisenhower

Kaip gera buvo Adomui, kai jis ką nors gera pasakodavo, žinodamas, kad prieš jį to dar niekas nebuvo ištaręs.

Kin Hubbard

Skulptūra Vytautui Didžiajam dr., kun. A Bendoraičio namų kiemelyje. Skulptūrą suprojektavo pats A. Bendoraitis, o išdrožė vietinis menininkas.

Sesėlė Ksavera rodo dr., kun. Aleksandro Bendoraičio miegamąjį, kuriame jis ir mirė.

Autoriaus nuotraukos

Laiškai ir pranešimai

DAR APIE ZAPYŠKĮ

Pradžiuogino "Dirvoje" kovo 28 d. (12 nr.) išspausdinta dr. Leono Milčiaus apybraiža apie Zapyškį. Nors ne su zapyškietis, bet man ir žmonai yra tekę 1935-1939 metais gyventi šiame mieste. Tai noriu tą apybraižą papildyti, paminėdamas kai kuriuos to laiko įvykius ir asmenis.

1935 m. Zapyškyje atidarė duris nauja trijų komplektų mokykla, kurioje kiekvienas mokytojas mokė du skyrius. Vedėjas buvo Norkus, antrasis mokytojas – Gylis, o 5-ąjį ir 6-ąjį skyrių mokė Magdalena Andriušytė, greitai sukūrusi šeimą su šiuo eilučių autoriumi. Mokytoja buvo gana veikli: ruošė apylinkės mokyklų mokinių šventes (pirmą kartą apylinkėje), vykusias Kačerginėje, įsteigė jaunųjų ūkininkų ratelį ir jam vadovavo. Ratelio narius dažnai aplankydavo apskrities agronomas. Kiekvieną rudenį mokytoja su jaunųjų ūkininkų ratelį lankiusiais mokinukais surengdavo parodėles, kuriose išstatydavo savo darbo vaisius – derlių, išaugintą

iš sėklų ar augalų, pagerintų Dotnuvos aukštojoje Žemės ūkio mokykloje. Tai buvo pavyzdys ūkininkams, rodantis, kaip didinti ūkio našumą ir gaminti įvairesnius produktus. Žiemos metu mokytoja pravedavo merginoms namų ruošos kursus.

1937 metais veiklus Zapyškio šaulių būrys pasistatė namus su sale, kuri buvo naudojama ir scenos veikalams parodyti. 1939 m. buvo pašventinta nauja bažnyčia, bet jos statytojas klebonas Žygas buvo staigiai iškeltas kitur ir pašventinime nedalyvavo.

Zapyškyje gyveno lietuvių spaudos bendradarbis Jonas Vaidelys. Garlaivių plaukiojimo laiku jis kasdien jais išvykdavo į Kauną ir sugrįždavo. Vėliau, gyvendamas išėivijoje, jis bendradarbiavo jos spaudoje. Mirė ir palaidotas Čikagoje.

L. Milčiaus minėtame Kluoniškų kaime (prie Zapyškio) gyveno mažezemis ūkininkas Jurgis Žitinevičius, buvęs knygnešys, nešęs knygas ir kitus leidinius iš Prūsijos. Jis buvo pirmojo Lietu-

vos Seimo narys, valstietis liaudininkas, vėliau pašalintas iš šios partijos, nes dažnai paremdavo krikščionis demokratams, priimant Žemės reformos ir kai kuriuos kitus įstatymus. O kaip įdomiai jis pasakodavo savo atsiminimus!

1938 m. Zapyškyje apsigyveno gydytojas. Netrukus buvo įsteigtas Sveikatos apsaugos punktas. Deja, šiek tiek anksčiau dėl širdies priepuolio mirė policijos nuovados viršininkas Valančiauskas. Priepuolis ištiko, kai jis bandė nutraukti švenčių me-

tu kilusį pasigėrusių asmenų konfliktą. Viršininkas buvo mėgiamas, todėl jo laidotuvėse dalyvavo daug žmonių. Valančiauskas palaidotas Kaune, Šančių kapinėse.

Buvo ir daugiau įvairių įvykių ir pasižymėjusių asmenų, bet mano atmintyje liko tik nuotrupos.

Juozas Kriaučiūnas

Praneša Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras DĖL PENSIJŲ APMOKESTINIMO LIETUVOJE

Kaip rodo mūsų patirtis, dar daug kam nežinoma apie pasikeitusią pensijų, gaunamų iš užsienio apmokestinimo tvarką. Girdime nusiškundimus, jog grįžti į Lietuvą trukdo Lietuvos valdžios ketinimai antrą kartą (po Amerikos) apmokestinti jų gaunamas pensijas. Iš tiesų to nėra.

1999 m. gruodžio 29 d. įsigaliojo JAV ir Lietuvos sutartis, leidžianti išvengti dvigubo apmokestinimo. Dabar "Social Security" pensijos

Lietuvoje nebeapmokestinamos jokių atveju.

Privatų fondų mokamos pensijos Lietuvoje neapmokestinamos tik tada, jeigu už jas neįmami mokesčiai ir Jungtinėse Valstijose. Tačiau jeigu, gyvenant Jungtinėse Valstijose, už šias pensijas buvo skaičiuojami mokesčiai, tai persikėlus gyventi į Lietuvą, mokesčių Jungtinėms Valstijoms mokėti nebereikia. Pagal minėtą sutartį šios pensijos apmokestinamos

tik Lietuvoje. Skaičiuojant mokesčius, taikomos tokios pačios taisyklės, kaip ir JAV.

Taigi Lietuvoje apmokestinamos tik tos privatų fondų išmokamos pensijos ir tik ta jų dalis, kuri buvo apmokestinama JAV. Gali būti tik skirtinga mokesčių suma. Lietuvoje šiuo metu ji sudaro 20 % apmokestinamos dalies.

Direktorius
Žilvinas Beliauskas

NOVELĖS KONKURSO ATGARSIAI

Reikia pasidžiaugti pastutinio "Dirvos" novelės konkurso pirmos premijos laimėtojos Dalilos Mackialie-

nės novele "Kelionėje". Pradėjus skaityti, gal ir suabejojai, kad bus nuobodu, kaip kartais būna kelionėje... Bet gražia kalba ir intriguojančiai palaipsniui išvynioti jaunos moters jausmai: iš pirmo susižavėjimo, siejant su praeimi, kur būta ir meilės ir ištikimybės, bet visa tai tragiškai pasibaigę... O jauna moteris, ir turtinga dvasioje, ir gyvybinga, dar trokštanti laimės, staiga išsimyli. Ir taip išsivajuoja, kad nesupranta jo santūrumo, atsargiai globojančio, be jokių išsišokimų, nesusivaržant jokiais pažadais ar viltimis...

Todėl novelės atomazga buvo staigi, netikėta ir viską pasakanti. Ir čia sustota. Pagal novelės temą: tik apie tai, kas įvyko "Kelionėje". Dėko-

jame autorei ir vertinimo komisijai. Tik norėtusi viešai išgirsti ir apie kitus kūrinius, laimėjusius ar nelaimėjusius. Žmonės juk įdėjo darbo ir... vilčių.

Alė Rūta

KYŠIO GALIA

Laimutė Matutytė-Česnyienė

Už gerą kyšį nusipirksi viską ir ką parduoda ir ką – ne, Jeigu eilinis tu darbuotojas – pakels tave pareigose. Ir vaišių stalas, sukviesti svečiai, vien garbei tavo, tau vienam. Už gerą kyšį nusipirksi viską, nepagailėk, paaiškink kitam. Linksmybės bus tik tau. Ir nesvarbu, kad paikas tu, bet būsi gerbiamas kitų...

Nepriklausomų rašytojų draugija

Birželio 10 d. – trijų chorų koncertas!

Rita Kliorienė diriguoja Toronto "Volungės" chorui.

"Exultate" choro repeticiją veda "Dainavos" choro vadovas Darius Polikaitis. Choristai, ruošdamiesi bendram koncertui, turi priprasti prie skirtingų dirigentų nurodymų.

Susimąstymas, geriausio sprendimo beiškant. "Exultate" choro vadovė Rita Kliorienė ir "Volungės" choro vadovė Dalia Viskontienė. Vyto Kliorio nuotr.

AMERIKOS LIETUVIŲ KLUBO 80-METIS

(Pabaiga. Pradžia – 18 nr.)

Amerikos lietuvių klubas atsirado 1920 sausio 22 d., kai *Ohio* valstija išdavė leidimą (*Charter*), kuriame buvo surašyti jo tikslai: "organizuoti ir išlaikyti *Cleveland* apylinkėse gyvenančius lietuvių visuomeninėje, bet ne politinėje veikloje, supažindinti su Amerikos konstitucija bei šio krašto valdymo forma, paruošti jam lojalius piliečius". Amerikos lietuvių klubo įstatuose buvo rašoma: "žadinti tautinę sąmonę, jos kultūrą, padėti atgauti Lietuvai nepriklausomybę" (nes tuo laiku dar vyko kovos – po nepriklausomybės paskelbimo 1918 metais).

Savo tikslams Amerikos lietuvių klubas surado patalpas *Superior* gatvėje, prie 69 gatvės, netoli Šv. Jurgio parapijos ir lietuvių bankelio *Superior Savings and Loan*, kuris matėsi maždaug už "bloko" – *Superior* ir 68-os gatvės kampe.

Nuo pat savo veiklos pradžios iki 1950-jų metų *Cleveland* Amerikos lietuvių klubo steigėjai ir jų talkininkai atliko tikrai didelį darbą; subūrė ir išlaikė lietuvių savoje tautiškoje bendruomenėje, garsino Lietuvos vardą amerikiečių ir kitų tautinių grupių tarpe, aktyviai įsijungė į Amerikos politinį gyvenimą. Paminėtina, kad tarp daugelio tautinių grupių, įsikūrusių *Cleveland*, lietuviai buvo vieni iš nedaugelio, kurie praėjusio amžiaus trečiajame dešimtmetyje sugebėjo įsteigti lietuvišką kultūrinį darželį *Liberty* alėjoje (dabar – *Martin Luther King Blvd.*)

Tarp daugelio tų laikų pasižventusių veikėjų šiandien norisi paminėti Šalčių, Šarki, Brazaitį, Čerauką, Saulevičių, Karpių, Baranauską, Buknį, Banį, Gražulį ir kt.

1949 metais į *Cleveland, OH* atvyko pirmoji politinių pabėgėlių, pasitraukusių nuo stalininio siaubo, banga. Atvykusieji vertino Amerikos lietuvių klubo svarbą ir netrukus įsijungė į jo veiklą. Iš ką tik atvykusių pirmaisiais klubo direktoriais buvo išrinkti Kazys Gaižutis ir Simonas Laniauskas. 1953 metais išrinktas Stasys Mačys, kuris įskaitant ir jo vykdytas pirmininko pareigas, išbuvo klubo direktoriumi daugiau kaip 20 metų. Netrukus į klubo tarnautojų gretas įsijungė Feliksas Eidimtas, Vincas Švarcas, Zenonas Dučmanas ir kiti. 1955 m. Z. Dučmanas buvo išrinktas jo direktoriumi, o po 5 metų tapo Tarybos pirmininku. Jis šiose pareigose išbuvo ilgiausiai Amerikos lietuvių klubo istorijoje. Dar ir šiandien Zenonas Dučmanas yra Amerikos lietuvių klubo Garbės direktorius. 1960 metais Amerikos lietuvių klubo valdybą sudarė jau vien tik po Antrojo pasaulinio karo atvykę lietuviai.

Klubo patalpos, kurios buvo 69-osios gatvės ir *Superior Ave.* kampe, 1969 metais sudegė. Teko imtis sunkios užduoties – surasti naujas patalpas. Amerikos lietuvių klubo valdyba ir jos talkininkai po ketverių metų, įveikdami didelius administracinius, fizinius ir finansi-

nus sunkumus, parodydami didžiulį ryžtą ir pasišventimą, ją sėkmingai įvykė. 1973 metais klubas buvo įkurtas šiame pastate, kuriuo mes ir dabar didžiuojamės.

Amerikos lietuvių piliečių klubo veikla per aštuonis dešimtmečius buvo ir šiandien yra plati bei įvairi. Klubui nariams ir jų šeimoms kasmet rengiamos gegužinės, į kurias atvyksta daug klubo narių bei svečių. Jose dalyvauja žymūs miesto pareigūnai, politikai, visuomenės veikėjai. Rengiami kultūros vakarai, talkinama lietuviškoms organizacijoms. Priklausome tarptautiniam judėjimui.

Programoms atlikti kviečiami vietiniai ir kitų apylinkių menininkai. Ypač išsiminė klubo 40-mečio sukakties minėjime dalyvavusi *Hollywood* aktorė Rūta Kilmonytė-Lee. Klube svečiavosi daug žymių Amerikos veikėjų: kandidatai į Amerikos prezidentus, JAV astronautas-senatorius, nemaža kandidatų į kitus svarbius JAV postus, žymūs dvasiškiai, įskaitant ir dabartinį *Washington* arkivyskupijos kardinolą *Hickey*.

Kai JAV 1991 m. rugsėjyje oficialiai pripažino Lietuvos nepriklausomybę, tai buvo atšvęsta šiame pastate. Tada susibūrė daug daugiau žmonių, negu įprastai telpa šioje salėje.

(Nukelta į 12 p.)

Lietuvių klubo 80-mečio pokilyje. Šoka Algis ir Dana Penkauskai. Dainuoja ir groja kompozitorius Bronius Mūras. Viktoro Stankaus nuotr.

"Švyturio" šokėjų grupės vadovė Eglė Laniauskienė sveikina "Dainavos" ansambliečius po sėkmingo jų pasirodymo Lietuvių klubo 80-mečio minėjime. Kairėje – okteto vadovas Darius Polikaitis, dešinėje – dainininkas Marius Tījūnėlis (dešinėje). Jono Jasaičio nuotr.

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Tarybos nariui

A.†A.

ALGIRDUI BUDRECKIUI

mirus, jo žmonai GIEDREI, sūnums ARVYDUI ir GEDIMINUI, dukrai DAINAI ir visiems artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

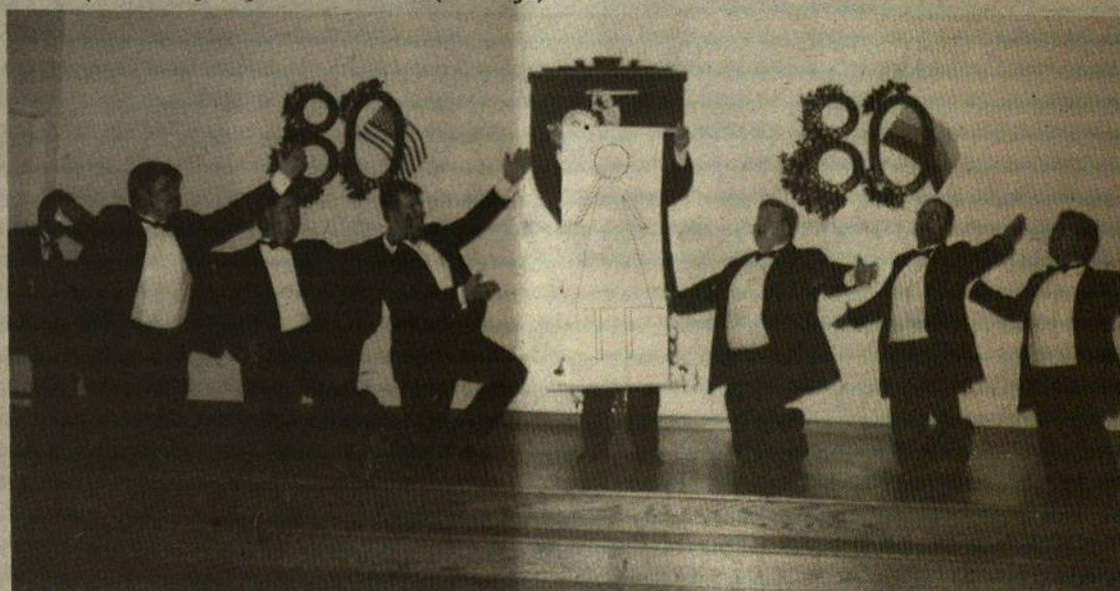
Amerikos lietuvių
tautinės sąjungos valdyba

A.†A.

IRENAI VĖBRIENEI

mirus, velionės vyrą PETRĄ VĖBRĄ, dukrą ROMANĄ KARLOVĄ ir jos šeimą užjaučiame ir kartu liūdime.

Eugenijus A. Bartkus
su šeima

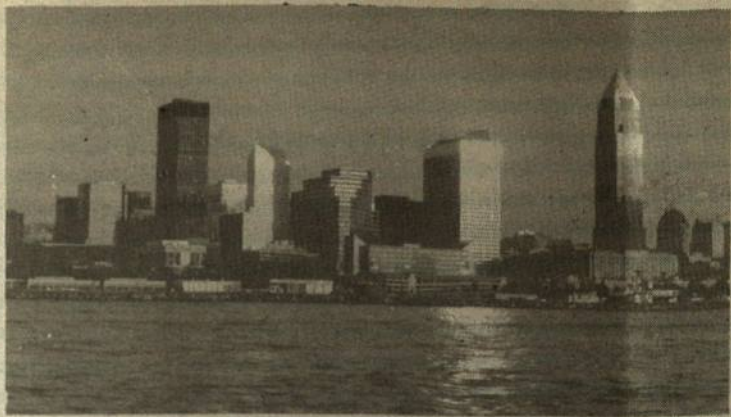

Iš "Dainavos" okteto programos Lietuvių klubo 80-mečio pokilyje. "Niekas neatstos mums merginos". Viktoro Stankaus nuotr.

Lietuvių fondo 80-mečio pokilyje (iš kairės): dr. Jonas Jasaitis, kun. Gediminas Kijauskas S.J., buvusi klyvlendietė Daiva Blynaitė ir pagrindinis minėjimo pranešėjas Algis Rukšėnas.

Viktoro Stankaus nuotr.

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• GEGUŽĖS 27 d., šeštadienį - Cleveland, OH lietuvių skautiškos veiklos 50-mečio šventė.

• GEGUŽĖS 29 d., 8:30 v. r. - Prisiminimo dienos (Memorial Day) apeigos, Mišios ir pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 10 d., šešta-

dienį - trijų chorų: Chicago - "Dainavos", Cleveland "Exultate" ir Toronto "Volungės" koncertas CIM (Cleveland Institute of Music) salėje.

• BIRŽELIO 18 d. - Tragiškojo birželio (1941 m. birželio 14 d.) minėjimas. Ekumeninės pamaldos už žuvusius ir nukentėjusius baltijiečius Šv. Jurgio parapijoje.

Rengia Amerikos Baltijiečių komitetas.

• BIRŽELIO 18 d., 10 v. r. - Dievo Motinos parapijos Padėkos šventė ir kun. Gedomino Kijausko S.J. jubiliejus.

• LIEPOS 16 d., 11:30 v. ryto - Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

• LIEPOS 29 d., šeštadienį - ketvirtoji "Gijos" gegužinė Beachland Park pokylių vietoje. Pradžia - 4 v.p.p.

• RUGPJŪČIO 13 d. nuo 12-os iki 6-os v.v. - Lietuvių klubo popietė Amerikos italų klubo pokylių vietoje.

• LAPKRIČIO 12 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. - Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

• DIRVA • 2000 m. gegužės 16 d. • 11 psl.

• GRUODŽIO 16-17 d. - Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinių pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. - bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

JURGINĖS PADANGĖJE

Gerardas Juškėnas

Atvelykio sekmadienį Šv. Jurgio bažnyčioje, 9:00 val. ryto Mišiose Pirmąją Komuniją priėmė Patrick M. Egan, o 10:30 val. ryto Mišiose - Monika A. Čepulytė. Monikai ir Patrik tai buvo nepamirštama diena visam gyvenimui. Per Atvelykio vaisės svečiai sugiedojo Monikai "Ilgiausių metų!". Visi buvo pavaišinti jos tortu.

Nuo kovo pabaigos Šv. Jurgio parapijoje sutelkta 1,088 dol. aukų "Lietuvių katalikų religinei šalpai". Kun. J. Bacevičius dėkoja aukotojams. Sutelktos lėšos perduotos LKRŠ Cleveland, OH skyriui.

Šiuo metu Šv. Jurgio parapijos klebonijoje sudaromi 2001 metų Mišių sąrašai. Visas organizacijas ir pavienius

(Nukelta į 12 p.)

Cleveland, OH lietuvių skautijos 50-metis

(Nuotraukos iš a. a. Vlado Bacevičiaus archyvo)

Neringos tunto paukštytės 1981 metų Kaziuko mugėje. Stovi vadovės: Lina Žiedonytė, Rita Riedelytė, Danutė Miškinytė-Belzinskienė ir Jolanta Bliumentalytė.

1983 metų Kaziuko mugėje išygiuoja Pilėnų tuntas, kurį veda skautas Linas Biliūnas.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telkianti jauklą atmosferą ilūdesio valandoje. Didelė alkštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant, parduodant ir įkainuojant namus

V. R. MATAS

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119 2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(216) 486-2530 (440) 473-2530

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS LIETUVA - 2000

Visi skrydžiai - geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.

Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Žvirblienė

JURGINĖS PADANGĖJE

(Atkelta iš 11 p.)

asmenis kviečiame artimiausiu laiku pranešti pasirinktas Mišių datas klebonijai.

Sekmadienį, gegužės 14 d., Šv. Jurgio parapija šventė Motinos dieną. 10:30 val. ryto Mišios buvo aukojamos už gyvas ir mirusias motinas. Po Mišių parapijos tarybos vyrai pavaišino visus pusryčiais.

Kasmet mūsų parapija organizuoja renginius lėšoms surinkti: vasarą sode – gegužinė, rudens salėje – rudens šventė, Kalėdų išvakarėse – Kūčios, o po Velykų – Atvelykio vaišės. Atvykstančius į tuos renginius dažnai pasitinka besišypsantis parapijietis. Jis priima pinigus ir įteikia kiekvienam vaišių arba baro bilietus, suskaičiuoja dalyvaujančius. Šios žinios padeda mums geriau pasiruošti būsimiems renginiams. Be to, veiklus parapijietis ne tik padeda rinkti lėšas, bet visados mielai prisideda, įgyvendin-

nant ir kitus sumanymus. Šių metų gegužėje mums malonu pranešti, kad **Antanui Rimui Minkūnui suteiktas** parapijos savanorio vardas.

Gegužės 13 d., šeštadienį, 3:30 val. p. p. kun. J. Bacevičius šiaurinėje Šv. Jurgio parapijos automobilių stovėjimo aikštėje palaimino motociklus. Ta proga padėkota šiam motociklininkų klubui už parapijai teikiamą dėmesį, o ypač – už dosnias aukas Jurginės Šalpos centrui.

Gegužės 29 d., pirmadienį, bus švenčiama Atminimo diena (*Memorial Day*). Iškilmes praves parapijos Katalikų – karo veteranų 613-asis postas. Apeigos prasidės 8:30 val. ryto Klebonijos sode. Visus parapijiečius kviečiame dalyvauti su šeimomis ir bičiuliais. Mes galime naudotis šio krašto laisve tik todėl, kad daug didvyrių žuvo karuose, gindami laisvę čia ir kituose pasaulio kraštuose.

AMERIKOS LIETUVIŲ KLUBO 80-METIS

(Atkelta iš 10 p.)

Prieš daugiau kaip du dešimtmečius Amerikos lietuvių klubas įsteigė \$1,000 premiją, kuri būdavo kasmet skiriama *Cleveland* ir jo apylinkių lietuviams už jų pastangas ir pasiekimus švietimo, mokslo, meno ir kultūros srityse. Šią premiją yra gavę: Vacys Rociūnas, Ona Mikulskienė, Jurgis Malskis, Rytas Babickas, Tomas Brazaitis, Juozas Žilionis, Stefanija Stasienė, Vacys Kavaliūnas, kun. Gediminas Kijauskas SJ.

Pradedant 1966 metais Amerikos lietuvių klubo pirmininkais buvo: Zenonas Dučmanas, Stasys Mačys, Jonas Virbalis, Jurgis Malskis, Juozas Stempužis, Algis Širvaitis, Romas Bublys, Kęstutis Steponavičius, Benediktas Butkus, Vytautas Jokūbaitis. Dabar pirmininko pareigas eina Albertas Penkauskas. 2000-aisiais metais Amerikos lietuvių klubo valdybą sudaro: Petras Taraška, Jonas Degutis, Dainius Zalensas, Pet-

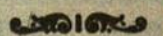
ras Rekstis, Vytautas Apanavičius, *John Morris*, *Jerry Abriani*, Gytis Barzdukas ir jau minėtas pirmininkas Albertas Penkauskas.

Už daugelio metų darbą Garbės pažymėjimai įteikti klubo direktoriams: Zenonui Dučmanui, Stasiui Mačiui, Jurgiui Malskiui, Juozui Stempužiui, Juozui Dulebai, Edvardui Stepui, Romui Bubliui, Vytautui Jokūbaičiui ir Vytautui Sniečkui. Kai kurių iš minėtų asmenų jau nėra mūsų tarpe. Atsimename juos mintyse ir maldose.

Šiuo metu Amerikos lietuvių klubo narių skaičius svyruoja tarp 800 ir 1,400. Yra narių, kurie priklauso klubui jau per 50 metų. Tai *Paul Chalko*, Kęstutis Šukys, Edvardas Barzdaitis.

Ruošdamiesi švęsti Amerikos lietuvių klubo 80-mečio sukaktį, pavartę istorijos lapus, radome, kad klubo gyvenime yra buvę sunkių momentų. Tačiau įsijungiant vis naujoms jėgoms, klubas gyvuoja ir atlieka didelį vaid-

menį *Cleveland, OH* lietuvių telkinio gyvenime. Jaučiame ir tikime, kad Amerikos lietuvių klubas bus svarbus ir ateityje. Neseniai atvykę lietuviai vėl pateikia naujų sumanymų ir prisideda prie klubo darbo. Panašiai klubas atsikūrė ir po Antrojo pasaulinio karo. Tikimės, kad ir dabar, įsijungus naujai lietuvių kartai – tiek išaugusiems čia, tiek atvykusiems iš Lietuvos – klubas klestės. Jis buvo ir lieka svarbus ramstis lietuvių tautinės grupės gyvenime, lietuviybės išlaikyme svetimoje, nors ir viliojančioje padangėje. Kviečiu visus ryžtis prisidėti prie Amerikos lietuvių klubo tolimesnės veiklos.

IŠ MINČIŲ ARUODO

Parinko Balys Auginas

Sąmojus yra pokalbio druska, o ne maistas.

William Hazlitt

Ar moterys yra geresnės už vyrus, to pasakyti negalėčiau, bet galiu tvirtinti, kad jos nėra blogesnės.

Golda Meir

Nėra pakankamai tamsos visame pasaulyje, kad užgožtų net ir vienos mažytės žvaikutės šviesą.

Robert Alden

AUTOBUSAI | KONCERTA

Lietuvių bendruomenės valdyba praneša, kad užsakomi autobusai, kurie birželio 10 d. veš trijų chorų koncerto klausytojus į *Cleveland Music Institute*. Autobuso bilietus galima įsigyti sekmadieniais parapijos svetainėje, 10 v. r. Mišioms pasibaigus. Bilietus parduos LB valdybos narys Algis Gudėnas. Autobusai išvažiuos birželio 10 d., 4 v.p.p. iš Dievo Motinos parapijos žemutinės (*Marcella Rd.*) aikštės. Joje galėsite palikti savo automobilius. Bilieto kaina (į abi puses) vienam asmeniui – \$2.00, šeimai – \$5.00. Norinčius važiuoti autobusu prašome nedelsiant registruotis pas Algį Gudėną parapijos svetainėje arba skambinti telefonu (216) 481-0465, kad žinotume, kiek autobusų reikės išnuomoti. Užsakymai priimami iki gegužės 28 d.

"TAUPA"

bus uždaryta
Atminimo dienos
savaitgalį:
gegužės 27-29 d.
šeštadienį,
sekmadienį
ir pirmadienį.
"TAUPA"

PLATI SKAUTIJOS ŠEIMA, JŲ DRAUGAI,
ARTIMIEJI IR RĖMĖJAI
NUOŠIRDŽIAI KVIEČIAMI KARTU UŽBAIGTI
CLEVELAND, OH SKAUTIJOS
50-uosius VEIKLOS JUBILIEJINIUS METUS!

ŠI GEGUŽINĖ – SUSITIKTUVĖS

ruošiama gegužės 27 d., 3 v. p.p.

RICHMOND HTS. KIWANIS CLUB patalpose
(27285 Highland Rd., už Richmond Hts. Park,
išsukimas iš Highland Rd,

į rytus Richmond Rd. sankryžos)

3 v.p.p. jaunimui pravedami užsiėmimai,
o širdy jauniems – pasižmonėjimas,
pasidalijimas 50-mečio prisiminimais

5:30 v. p.p. – pietūs

7 v.v. – vėliavų nuleidimas

7:30 v.v. – šv. Mišios

8:30 v.v. – laužas

Teirautis telefonais:

Brolis Remigijus Belzinskas: (216) 486-5634
Sesė Vilija Nasvytytė-Klimienė: (216) 381-9318

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

866 E. 200 th St.

Sat.: 8 am to 4 pm

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

SAVI

PAS SAVUS!

XXXXXXXXXXXX

KVIEČIAME

VISUS

I

TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000